

IZ DANASNJE STEVILKE:

Nemiri in splošna stavka v Polju. — Madžarski narod ne bo prodal svoje svobode za dolarje.
Novinarski kongres v Pragi. — Govor javnega tožila na procesu v Zagrebu.
Socialna zaščita otrok in mladine.
Traktoristi USTROJ-a Celje odpravljajo napake orne kampanje.
Položaj na Srednjem in Daljnem vohodu.

Ogromne demonstracije in splošna stavka v Polju

Puljsko ljudstvo neodločneje zahteva izboljšanje nevdržnih ekonomskih razmer in ljudsko oblast

Pulj, 6. junija. Antifašistične mesta Pulja so priredile 28. maja t. l. velike demonstracije proti angloameriški vojaški upravi, ki je s svojo politiko privedla mesto na rob propada. Ze 8 dni neprestano trajajo demonstracije puljskih žena. V svojem protestnem pismu, izročnem 28. maja Zavezniški vojaški upravi v Polju, so puljske žene zahtevale čimprejšnjo rešitev najtežjih problemov mesta. V pismu so zahtevale zvišanje obrokov živil, ukinitve črne borze, oziroma tako imenovane »svobodne trgovine«, oskrbo mesta s plinom in kurivom in izboljšanje higiensko-sanitetne službe v mestu.

Delegacija, ki je bila pri šefu za civilne zadeve ZVU, je predala zahteve ustmeno, obenem pa je izročila tudi pismeni protest. Šef za civilne zadeve je obljubil delegaciji žen, da bo odgovoril na zahtevo v osmih dneh. Na zahtevo, da se zaprejo črno-borzijske trgovine ni dal nobenega odgovora. Žene, ki niso bile zadovoljne s takimi povrnitimi in praznimi obljubami, so krenile po mestu in s silo zapirale črno-borzijske trgovine kljub temu, da je civilna policija brutalno poskušala intervenirati.

Demonstracije so se nadaljevale naslednje dni vse do 4. t. m. in v vsem tem času so bile črno-borzijske trgovine zaprte. Kljub oviram, ki jih je delala civilna policija, je vsak dan sodelovalo pri teh demonstracijah nad 2000 puljskih antifašistov. Dne 5. t. m. so se začele že rano zjutraj zbirati ogromne množice ljudstva na trg pred mestno tržnico.

Nad 10.000 ljudi je odšlo proti glavnemu stanu ZVU v ulici Campo Marzio,

zahtevajoč odgovor na zahteve, postavljene 28. maja. Ogromna množica ljudstva je prebila kordone civilne policije in razrušila visoki kamniti zid, ki jo je ločil od zgradbe ZVU, prišla do zgradbe, kjer so jo zaustavili policaji na konjih in žične zapreke. Civilna policija je poskušala pregnati ljudstvo z močnimi curki vode iz gasilskih cevi, pa so delavci vodovoda ustavili dotok vode. Z vzkliki: »Dajte odgovor! Sprejmite delegacijo! Kruha in dela!« — je množica zahtevala od zavezniške komande, da sprejme delegacijo.

Demonstracije so trajale celo uro, vse dotlej, dokler delegacija ni bila sprejeta. Kmalu nato je delegacija sporočila zbranim ljudstvu, da zavezniška komanda ne more dati odgovora, kajti šefa za civilne zadeve ni v mestu, ker je odšel po instrukcije v Trst v glavni stan angloameriške uprave za cono A c.

Po tej izjavi je izredno ogorčeno ljudstvo odšlo po mestnih ulicah proti trgu Foro, kjer je bil protestni miting. Na mitingu je bila objavljena splošna stavka, ki bo trajala, dokler ZVU ne bo dala pozitivnega odgovora na zahtevo puljskega ljudstva. V stavko so vključene vsa podjetja, delavnice, trgovine in ustanove ter nekatera podjetja, ki spadajo pod kontrolo MLO Pulja.

Istega dne zvečer je bil na mestnem stadionu velik protestni miting, ki mu je prisostvovala ogromna množica Puljčanov. Na mitingu so govorili predstavniki SIAU in MLO Pulja. Z mitinga je bilo poslano pismo maršalu Titu in obenem sprejet nov protest Zavezniški vojaški upravi Pulja.

Prošnja puljskega ljudstva maršalu Titu

V pismu maršalu Titu pravi puljsko ljudstvo med drugim:

»Puljsko ljudstvo, prisiljeno zaradi težkega stanja, je spontano izjavilo, da bo odločno nadaljevalo borbo do konca, dokler se ne bo pozitivno odgovorilo na množične pismene proteste, da se da nezaposlenim delo, da se uniči črna borza, da se prekine z izstradanjem ljudstva, z izvažanjem strojev in vandalskim uničevanjem pogonskih sredstev.

Dragi maršal, naprošeni ste, da intervenerate pri odgovorih zavezniških vladah, da se končno konča, kar je uradno že rešeno pri vseh zavezniških narodih, da bo Pulj de facto in takoj priključen Jugoslaviji. Samo v tej rešitvi vidi puljsko ljudstvo ustvaritev svojih težej in pravice.

V ponovnem protestu ZVU Pulja se poudarja med drugim naslednje:

»V kolikor ZVU noče ali ne more zadovoljiti potreb in zahtev ljudstva, ki je zaradi slabe ekonomske politike v teži situaciji, je potrebno, da preide oblast v roke Ljudskega odbora, ki uživa polno podporo in zaupanje vsega ljudstva. Mestni ljudski odbor bo znal rešiti vse probleme življenjskega interesa za ljudstvo. Antifašistično puljsko ljudstvo izjavlja, da v kolikor ne bo zadovoljeno zahtevam ali pa se bo nadaljevalo z ignoriranjem teh zahtev, nosi Zavezniška vojaška uprava polno odgovornost za vse dogodke.«

V naših žitorodnih okrajih sklepa o pogodbe za oddajo prostih presežkov žita

V petih žitorodnih okrajih: Ljutomer, Ptuj, Murska Sobota, Lendava in Radgona, so pričeli sklepati pogodbe za oddajo prostih presežkov žita. Kratak kritični pregled dela v posameznih okrajih pokaže, da so nekateri okrajni aktivisti, vstevši Navod, doslej pokazali večjo iniciativnost, znali organizirati prej in bolj načrtno svoje delo ter imajo zaradi tega pomemben naskok pred drugimi okraji.

Okraj Ptuj je doslej najbolj zaostal, ker krajevni ljudski odbori kljub terminu 1. junija še niso kmetovalcem dostavili predpisov obvezne oddaje, da bi tako kmetovalcu omogočili presojo, koliko presežka mu bo ostalo za sklepanje pogodbe. Šele v teh zadnjih dneh so na terenu člani okupnih komisij in drugi, toda zamujeno delo bo imelo za posledico, da bodo ponekod, kot n. pr. v St. Janžu, obratni prepreno dostavljeni na okraj. Šele zdaj bodo po vaseh množični sestanki, na katerih bodo pridelovalci točneje obveščeni o načinu letošnje oddaje žita in bodo zvedeli za ugodnosti pri sklepanju pogodb. Na splošno pa kaže, da bo okraj kljub vsemu odkupil postavljene minimalne količine in upajo, da bodo načrt odkupa prostih presežkov celo prekoračil. Je pa še precej vasi, v katerih niso znali dovolj mobilizirati kmetovalcev. Tako je v Siskolah, Strgonjcih, Mihovcih St. Lovrencu in v Podvincih. Tod se kmetovalci boje sklepati pogodbe in se izgovarjajo na možnost slabe letine ali na druge vzroke, ki bi jim onemogočili oddati pogojene količine. Aktivisti in vsi, ki se pečajo z odkupom, bi morali pojasnjevati v takih primerih, da bo kmetovalec, ki upravičeno ne more izvršiti sprejetih obveznosti, vrnil samo denar, če je prevzel 40% predujma, lahko pa bo obdržal blago, ki ga je morebiti prevzel iz kontingenta, določenega za kmetovalce, ki sklepa o pogodbe.

Mnogi ljudski odbori v ptujskem okraju imajo preglavice zaradi dosežanega povrsnega dela pri sestavljanju svetnega in odkupnega načrta. V Cirkovih os pomotoma navedli za 80 ha preveliko orno površino, kar je imelo za posledico prevelik predpis oddaje. Nasprotno pa je kmet Petek iz Azbeka od 12 ha orne zemlje zasejal samo 2 ha in so mu naračunali premajhen predpis. Take in podobne napake sedaj postopoma odpravljajo. Ponekod so iz lokalnih razlogov forsirali setev krmnih rastlin, na primer v Moškanjcih. Imamo pa tudi vzledne primere in je na primer kmet Tržec iz Jurjevcev, ki je mali kmet brez predpisa obvezne oddaje, prostovoljno prijavil nekaj sto kilogramov žita, ki mu ostane za lastno uporabo.

Ze od vsega začetka žitne kampanje prednjači okraj Ljutomer, ki je tudi napovedal vsem ostalim okrajem tekmovalne v sklepanju pogodb za presežke žita. Okraj ima na terenu 104 aktiviste, ki pomagajo kmetom pri sklepanju pogodb, jim svetujejo in sproti odstranjujejo pomisleke, ki so posledica nepoučenosti ali bojzani pred novim načinom odkupa. Objavili smo že nekaj primerov odkupljenih prostih presežkov, ki pa iz dneva v dan naraščajo. Tako je Mirko Rajh iz Ljutomera podpisal pogodbo za 600 kg, Matija Zabot iz Gibnja za 150 kg, Jožef Trešnjak iz Ljutomera za 300 kg itd. itd. Do torka so kmetovalci v okraju Ljutomer sklenili pogodbe za 7903 kg prostih presežkov žita, to je za tretjino več od predvidene količine. Mnogi kmetje, ki morajo oddati obvezne količine, so prav tako podpisali pogodbe za svoje proste pre-

sežke: Antonija Kranjc iz Veščice bo oddal triletr več kot znaša obvezni delež, Franc Jug iz Gibine tri in polkrat več, Šimen Kutnjak iz Razkrižja en in polkrat več itd.

V okraju Murska Sobota so na posebnem sestanku zastopnikom krajevnih odborov in Naproz nazorno pokazali ves postopek po novi uredbi, vendar delo na terenu v začetku ni imelo pravih uspehov. Sami aktivisti niso imeli dovolj zaupanja v končni uspeh. Ze prve sklenjene pogodbe so pokazale precejšnje računске napake in nepoznavanje predpisov. Med prvimi je poslala pogodbe Naproza za Dobrovnik. Iz obročna pa je razvidno, da ima na primer Pavel Torma iz Dobrovnika predpisanih 43 kg žita obvezne oddaje, podpisal pa je pogodbo za oddajo 200 kg žita, kar je skoraj petkrat več od obvezne količine. Toda Naproza ni priznala kmetovalcu premije, ki mu gre po uredbi, ker je sklenil pogodbo za oddajo večje količine prostega presežka v razmerju do obvezne oddaje. Na ta način kmetovalec ne spozna prednosti, ki mu jih nudi kontrahiranje in je ista Naproza naredila napake v pogodbah z Josipom Toplakom, Anom Trajber in Pavlom Vargo. Iz obročna, ki ga je predložila Naproza Dobrovnik, tudi ni razvidno, če so kmetovalci prejeli nakaznico za nakup racionalnih predmetov. Aktivisti se morajo z večjo vestnostjo lotiti dela in odpraviti na terenu napake, da bo tudi okraj Murska Sobota izpolnil svoje obveznosti in uspešno tekmoval z ostalimi kraji.

V okraju Radgona so bile do torka sklenjene pogodbe z vsemi šestimi obdelovalnimi združenji, od katerih je na prvem mestu združga Apače. Vsega skupaj pa so zadruge sklenile pogodbe le za pet vagonov prostih presežkov, čeprav je bilo predvidenih osem vagonov. Naproze še niso mogle pričeti z delom, ker jim okraj do torka še ni poslal razdelilnikov. V nekaterih krajih so pri sklepanju pogodb napravili nekaj računskih napak in previsoko ali prenizko odmerili količine.

Znano je, da prejmejo kmetovalci poleg 40% predujma (ki ga ponekod nekateri niso dvignili, ker sedaj še ne potrebujejo denarja), tudi nakazila za izbiro tekstilij in železnine do višine predujma. Blago prevzema centrala Naproz po določenem ključu in ga delijo po lastnem predurku svojim poslovalnicam. V tem pogledu je teklo delo prepočasno in so centralne mogle prevzeti blago šele v tork ali sredo, poslovalnice pa bi morale predložiti izlozbe že do 1. junija. Vrste blaga, ki so ga dobile Naproze, ne odgovarjajo povsem potrebam okrajev in je vmes tudi nekaj blaga, ki po njem nihče ne vpraša. Med predmeti pa so velike količine izredno primernih izdelkov emajlirane posode, železnine in ženskega blaga ter perila. Nekateri Naproze imajo že okusno prirejene izlozbe s temi predmeti, v kratkem pa jih bodo imele vse, ker je tudi to vzpodbuda za kmetovalca, ki si lahko ogleda vzorce in si preračuna ceno oziroma količino, za katero je upravičen.

Ponovno pa je treba poudariti, da morajo aktivisti in vsi, ki delajo na terenu do potankosti razložiti kmetovalcu nov način odkupa, mu predložiti vse prednosti in poskrbeti, da bo imel pravičen pogled na premije in ugodnosti, pa ne samo na splošno, temveč v številkah in po vrstah predmetov, ki jih lahko izbere za svoje gospodarstvo. Tako bo celotni načrt odkupa uspel in bo tudi prekoračen, saj so dani vsi objektivni pogoji in se obeta dobra žitna letina v teh predelih. E. A.

ŽELEZARNA JESENICE JE MAJA PREKORAČILA PLANSKO PROIZVODNJO ZA 11%

Železarna Jesenice je kot celota prekoračila plansko proizvodnjo za mesec maj za 11%. Martinarija je dosegla svoj zgodovinski rekord, saj je vtila toliko jekla in železa, kot doslej v zgodovini jugoslovanskih železarn še nikoli. Najvišjo predvno storitev je presegla za 1.3%. Da so martinariji dosegli ta velik rezultat, so morali vložiti v delo največji napor, pri premagovanju težav pa so jim pomagali zlasti martinarski zidarji, ki so skrbeli za dobro stanje martinarskih peč. Tudi plavži niso zaostajali za udarnimi obrati železarne in martinarne in so presegli predpisani plan za 10%.

Delavci žebljame se zavedajo, kako velika je potreba žebljevanju pri obnovi. Da zadoste velikemu povpraševanju po žeblih, so presegli plan za 51%, kar bo pospešilo gospodarsko izgradnjo in obnovo vseh federalnih enot Jugoslavije. Delavci žične valjarne, ki valjajo betonsko železo

za naše stavbe, so storiili vse, da povečajo produkcijo betonskega železa; plan so presegli za 34%, delavci žičarne pa za 30%. Ostali obrati so tekmovali z najboljšimi obrati za dvig proizvodnje. Prav tako strme obrati na Javorniku, da se približajo najboljšim obratom železarskega kolektiva Jesenice in s tem ustvarijo pogoje, da bo železarna na Jesenicah zopet med najboljšimi kolektivi v državi in da bo dosegla in presegla plan.

Poleg povečanja produkcije je zavednim delavcem Jesenice — novatorjem in udarnikom uspelo zmanjšati proizvodne stroške za 28%.

Kovinarji Jesenic pa poleg svojega dela rešujejo probleme drugod in pomagajo, kjer je njihova pomoč potrebna delovnemu ljudstvu. Za stavkujoče baskiške delavce v Španiji so brali 207.781 din, mladina pa je zbrala za mladinsko progro 45.970 din. U. Z.

TRBOVELJSKI RUDARJI SO V MAJU DOSEGLI NAJVEČJO MESEČNO PROIZVODNJO PO OSVOBODITVI

Trboveljski rudarji so meseca maja presegli mesečni plan za 17,5%. S tem so dosegli največjo mesečno proizvodnjo premoaga od vseh posameznih mesecev po osvoboditvi. Trboveljski rudarji izpolnjujejo svoje obveze s tekmovalnim med posameznimi obrati in z razdelitvijo plana na posamezne skupine in delavce. Dobra delovna disciplina in organizacija dela delavcev je omogočila te lepe uspehe. Posamez-

ne posade se menjavajo prav na mestu dela, tako da gre delo ob izmenjavi iz ene v druge delavčeve roke. Če primerjamo mesečno proizvodnjo premoaga v juniju 1945 s proizvodnjo v letošnjem maju, je letošnja majska proizvodnja premoaga za 316% večja od junjske mesečne proizvodnje leta 1945. Trboveljski rudarji spreminjajo obljube, ki so jih dali maršalu Titu, — v dejanja.

Madžarski narod ne bo prodal svoje svobode za petnaest milijard dolariev

Ferencz Nagy je že ob svojem obisku v Ameriki 1946 pripravljaj zaroto

Budimpešta, 6. junija. Dopolnjen Tanjuga poroča: Namestnik predsednika madžarske vlade Matyas Rakosi, generalni sekretar KP Madžarske, je imel pred delavci tovarne »Weiss-Manfred« govori, v katerem je poudaril, da je treba pozdraviti novi ton, ki ga je opaziti v stranki malih posestnikov. Do izraza so namreč prišli bolj demokratični elementi.

V taboru sovražnikov so zelo zmedeni, vendar se lahko pričakuje nov udar. Če pogledamo razmere v nekaterih inozemskih državah, vidimo, da je treba s tem računati. V Franciji so socialni demokrati podlegli vplivu desnice in se odločili namesto za delavsko enotnost za skupno fronto z meščanskimi partijami. Zato je dobila francoska vlada podporo Amerikancev v obliki posojila. Nasprotno pa v Madžarski niso našli take socialne demokratske stranke. Delavstvo lahko samo začasno izključijo iz vodstva, končni izid boja pa more biti samo zmaga delavskega razreda. Rakosi pravi, da reakcija v Madžarski ne bo uspela s svojimi tozadavnimi poizkusi.

Ko je omenil vesti, da so ZDA odklonile izplačilo posojila v znesku 15 milijonov dolarjev, dokler ne dobe »pojasnila« o dogodkih, je Rakosi poudaril, da bodo ta pojasnila potrdila, da je demokracija na Madžarskem čisto nekaj drugega kot navidezna demokracija v Grčiji, razen tega pa tudi to, da je madžarski narod zaveden narod, ki ne bo prodal svoje svobode.

Govorec o pisanju angleških, francoskih in avstrijskih socialnodemokratskih časopisov, ki se niti malo ne razlikujejo od glasu imperialistov, je Rakosi opozoril na pisanje »Arbeiter Zeitung«, glasila avstrijske socialistične stranke, po katerem je največje zlo v Madžarski delavska enotnost.

Trdi tudi, da Sulyokov časopis »Kolnanc« ni fašističen in da je prenehal izhajati zaradi napada komunističnih tipografov. »Vsi mi pa vemo«, je rekel Rakosi, »da je to trijumf skupnega nastopa tipografov — socialnih demokratov in komunistov — in da lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da se nasproti Sulyokovi stranki delovno ljud-

stvo ne šali. Ravno temu dejstvu se lahko madžarska demokracija zahvali.

Govorec o pritisku ZDA na madžarsko demokracijo, ki se kaže v odklonitvi posojila v znesku 15 milijonov dolarjev, je član OK KPU Revaj izračunal, da pride od tega posojila na vsakega prebivalca v Madžarski po 18 forintov. Nato je vprašal: »Ali je v tej državi človek, ki bi za 18 forintov prodal svojo dušo gospodi z newyorške borze iz Wall Streeta?« Na te Revajevje besede je zbrana množica reagirala z odločnimi vzkliki: »Tudi za vso Ameriko ne! Naša svoboda ni na prodaj!«

Revaj je nato citiral brzojavko, ki jo je Ferenc Nagy prejel v Švici od reakcionarnih madžarskih progov v Ameriki. V njej je rečeno: »Ni treba odstopiti! Pridite v Ameriko in sestavite tu drugo vlado, kakor smo se dogovorili takrat, ko ste bili na čelu madžarske delegacije!«

Revaj je končal: »Torej Ferenc Nagy je že na svojem obisku v Ameriki pripravljaj svoje izdajstvo!«

»Nimamo več tako dolge meje z Nemčijo. Nismo več v njeni kleščah. Naša severna meja je zavarovana z zavezniško pogodbo s slovanskim soseodom.

Dve leti po vojni lahko ugotovimo, da je naša republika boljše zavarovana kakor pa prej, za kar se moramo zahvaliti slovanski usmerjenosti in naslonitvi na Sovjetsko zvezo. Ni več mogoč nov München in KP in njena politika bo čuvala državo pred nevarnostjo novih Münchenov.«

Gottwald je poudaril pomen izseljevanja Nemcev in naseljevanja obmejnih krajev. Nato je pokazal na rovanjenje reakcije, ki je odgovorna za to, da se ni moglo na poti konsolidacije iti dalje. Čeprav je bila reakcija na volitvah poražena, je še nadalje zunaj in znotraj rovarila v neklih strankah narodne fronte v upanju, da bo oslabila komuniste. To upanje pa se je izjalovilo, kakor so se izjalovile tudi mnoge druge njene nade.

»Naša Partija«, je povedal Gottwald, »postaja vedno bolj Partija vsega našega naroda. Do danes smo izpolnili obveznosti, ki smo jih prevzeli pred ljudstvom. Izpolnjevali jih bomo tudi v bodoče.«

Generalmajor Niko Jovičević vojaški ataše FLRJ v Moskvi

Beograd, 6. junija. Generalmajor Niko Jovičević, ki je bil nedavno ločen za vojaškega atašea FLRJ v SZ, je v sredo dopoldne odpotoval v Moskvo. Generalmajor Niko Jovičević je prvi vojaški ataše FLRJ v Sovjetski zvezi.

PLENARNI SESTANEK PRAŠKE ORGANIZACIJE KP

Predsednik čsl. vlade Klement Gottwald o konstruktivnem delu KP češkoslovaške

Praga, 6. junija. Tanjug. Ob obletnici volitev je bil na Staromestskem trgu v Pragi plenarni sestanek praške organizacije KP Češkoslovaške. Trg in bližnje ulice so bile vse polne ljudi, na tribuni pa so bili predsednik vlade Klement Gottwald ter drugi funkcionarji in predstavniki Partije v vladi.

Po govoru generalnega sekretarja KP Slanskega in praškega mestnega župana Dr. Vačka, ki sta naglasila za sluge Partije na polju izgraditve republike, je povzel besedo predsednik vlade Klement Gottwald, ki je med drugim izjavil:

»Pred volitvami je bilo pri nas mnogo ljudi, ki so upali, da nas bodo odvrnili z naše poti in so trdili, da KP ni na višku, da ji ljudstvo ne bo tako zaupalo, kakor bi ji bilo potrebno za njeno nadaljnje delo in izgraditev. Vsi ti upi pa so se izjalovili. Naš narod se je utrdil in celo razširil mandat komunistov. Rezultat je bil ta, da je bila sestavljena nova vlada, v kateri so bili komunisti kljub vsemu številčno močnejše zastopani, kakor pa v prejšnjih vladah, pa tudi na čelu vlade je komunist.«

Predsednik Gottwald je nato naglasil, da je bil volivni proglas KP izpolnjen do zadnje črke. Kljub rovanjenju reakcije so bili v petih mesecih izvajanja dveletnega načrta doseženi znatni uspehi. Industrija, obrtna in kmetijska proizvodnja se razvijajo po

načrtu, valuta se krepi, državne finance konsolidirajo, zunanja trgovina se razvija po načrtu in uspešno. Obenem se krepitvijo narodnega gospodarstva se zboljšuje tudi življenjski standard delovnega ljudstva.

»Rezultati dela našega naroda tudi danes samo njemu koristijo,« je poudaril Gottwald, »to pa je omogočeno s tem, da imamo narodno demokratičen režim, poddržljivo gospodarstvo in vlado narodne fronte, v kateri imajo vodilno vlogo komunisti.«

Predsednik Gottwald je naglasil, da poklanja KP pozornost vsem slojem mesta in vasi. Smisel politike do vasi je v tem, da bo kmet lahko prodal na trgu proizvode tudi takrat, kadar jih bo dovolj, in da bo te proizvode prodal po ugodni ceni.

Razni elementi, ki so proti ljudskodemokratični ureditvi, so špekulirali z neuspehom poddržljive industrije. Ze danes pa lahko vidimo, da bo poddržljiva industrija opora in steber republike, njene neodvisnosti in samostojnosti.

Klement Gottwald se je nato dotaknil vprašanj zunanje politike in je pokazal na pomen pogodbe o prijateljstvu in vzajemni pomoči s Poljsko, ki je po podobnih pogodbah s Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, nov in varen steber mednarodnega mira.

„Dvojezičnega pouka na Koroškem sploh še ni“

priznava »Koroška kronika«, a ne ugotavlja, kdo podpira germanizacijo šolstva

Dunaj, 6. junija. (Tanjug.) List »Koroška kronika«, glasilo britanskih okupacijskih oblasti v Avstriji, ki se tiaka v slovenskem jeziku, prinaša članek o položaju slovenskih šol na Koroškem. O dvojezičnem pouku v šolah piše list, da tega pouka še ni in da tudi še ni šolskega nadzornika za slovenski pouk. Časopis piše dalje, da oblasti ne izdajajo potrebnih knjig za slovenski pouk in tudi ne slovnice, čeprav ne primanjkuje papirja.

Casopis se sprašuje na koncu, če je ob takih pogojih sploh mogoče verjeti novi šolski uredbi in nadaljeje: Ali ni upravičeno mnenje, da nameravajo takoj po podpisu mirovne pogodbe z Avstrijo ukiniti dvojezični pouk?

Zanimivo je pri tem predvsem dejstvo, da opisuje glasilo britanskih okupacijskih oblasti na Koroškem popolnoma odkrito dejansko stanje slovenskih šol na Koroškem. S tem je demantiral vso lažno propagando, ki jo je vodil o tem avstrijski reakcionarni tisk na Dunaju.

Nastane vprašanje, zakaj niso britanske okupacijske oblasti na Koroškem ničesar ukrenile, da bi preprečile tako stanje in zakaj podpirajo britanske oblasti z vsemi sredstvi germanizacijo šol na Koroškem?

Kdo zavlačuje delo komisije za mirovno pogodbo z Avstrijo

Dunaj, 6. junija. (Tanjug.) »Salzburger Tagblatt«, glasilo Komunistične partije, ki izhaja v Salzburgu, prinaša uvodnik z naslovom »Zakaj gre tako počasi z mirovno pogodbo, kjer pravi med drugim:

Glede na to, da zaseda komisija za proučevanje mirovne pogodbe z Avstrijo že mesec dni, se moramo vprašati, kakšni so njeni dosedanjí uspehi pri delu. Odkrito moramo reči, da sploh ni nobenih uspehov. Težko bi se lahko spomnili kakšne diplomatske konference v zadnjih letih, na kateri ne bi bilo v tolikem času ničesar storjenega. Spet slišimo iz Amerike znane glasove, »da so krivi Ruski. Seveda pa to ni tako!

Ze na drugi seji je podal sovjetski predstavnik Novikov predlog, o katerem je britanska delegacija izjavila, da je pojasnil in razčistil položaj.

Sovjetski predstavnik je predlagal: »Pričnimo z najtežjim vprašanjem in nadaljujmo z vprašanji, kakor si sledijo po važnosti pri odločanju o bivšem nemškem premoženju. Ko bomo proučili najtežje in najvažnejše točke, se bomo sporazumeli tudi o manj važnih vprašanjih. Toda kaj se je zgodilo? Sovjetski predstavnik je na vsaki seji zahteval, da bi se dejansko pričeli posvetovati. Američani pa so stali pri nepremehoma nove predloge o dnevnem redu, ki niso imeli nobene zveze z delom komisije. Ko so se pričele razprave

Lakota in stavka po vsej Avstriji

Dunaj, 6. junija. (Tanjug.) Po vsej Avstriji so začeli delavci stavkati zaradi pomanjkanja obrokov kruha. Delavci osmih podjetij težke industrije in rudniki na Štajerskem niso hoteli delati v soboto in ponedeljek v znamenje protesta proti zmanjšanju obrokov kruha in drugih živil, ki se dobivajo na potrošniške nakaznice.

Delavci so izjavili, da bodo nadaljevali s stavko, če njihove zahteve ne bodo uslišane.

Iz Linza poročajo, da so pričeli stavkati v veji gornji Avstriji državni gozdni delavci z zahtevo, da bi se njihovi prejemki izenačili s prejemki gozdnih delavcev v zasebnih podjetjih.

Avstrijsko časopisje piše vsak dan o težkem stanju prehrane v Avstriji. Avstrijska vlada je »našla izhode«: poslala je ministra na razpoloženo Korpa v Washington, da nabavi živila za avstrijsko prebivalstvo. Toda Korp se je vrnil v domovino praznih rok z golimi obljubami, da je Avstrija na programu držav Evrope, ki bodo dobile pomoč, in sicer na prvem mestu.

Priznanje dr. Figla o avstrijskem premoženju v ameriški coni

Dunaj, 6. junija. (Tanjug.) Na včerajšnji seji avstrijske vlade je predsednik Figl izjavil, da ameriška vojaška uprava v Avstriji že dve leti upravlja velik del avstrijskega premoženja, ki je v ameriški coni. Nasprotno pa so avstrijske vrednosti in avstrijsko premoženje v Spodnji Avstriji in v sovjetski okupacijski coni Dunaja pod upravo Avstrije.

Demokratski krogi poudarjajo, da to doslej ni bilo znano avstrijski javnosti, ker je reakcionarni tisk prikrival stanje v ameriški okupacijski coni in na vso moč napihoval vprašanje nemškega premoženja v sovjetski coni.

Zagrebski proces je obračunal z ustaštvom in izdajalsko mačkovsko ideologijo

Govor javnega tožilca LR Hrvatske Jakova Blaževića

Zagreb, 6. junija V nadaljevanju procesa proti skupini izdajalcev in vojnih zločincev je imel javni tožilec LR Hrvatske Jakov Blažević v sredo popoldne zaključni govor, v katerem je rekel med drugim:

»Na tem procesu proti skupini zločincev dokazana dejstva jasno govore o vlogi teh vojnih zločincev in vseh njihovih pomagačev v izdajalskem delu proti našim narodom, jasno govore, da so to izdajalci svojih narodov, pa naj bodo na Hrvaškem, v Srbiji, Sloveniji ali kjer koli.

V odkrivanju njihove politike zločinov naletimo na Mačka, Košutića, Torbarja in druge. Vidimo, da gre za pomoč Nemcem in Italijanom, za hlapčevanje njim, vidimo, da gre za četnike, za bivšega kralja Petra, da gre za osvajačce, za imperialistične klikke raznih dežel itd.

Ta proces je pokazal, da je imelo ustaško vladanje v NDH svojo kontinuiteto od oblasti v stari Jugoslaviji, od Mačkovega vladanja. Ta proces je pokazal, da so bile Mačkova »Zaščita«, Mačkove oblasti v banovini Hrvatski zarodki in osnovna podlaga ustaške oblasti v NDH.

Tovariši sodniki, mislim, da je ta proces dokazal, da so protiljudske vlade v bivši Jugoslaviji, zlasti pa vlada izdajalskega sporazuma Maček-Cvetković, ustvarile vse potrebne pogoje za okupacijo naše dežele.

Javni tožilec je govoril potem o ekonomski penetraciji kapitala fašističnih dežel v naši državi in pojasnil, kakšno vlogo je imela HSS z reakcionarnim vodstvom okrog Mačka. Potem je citiral pisanje »Hrvatskega dnevnika« iz leta 1940, ki je odkrito pozival na politično in gospodarsko sodelovanje s fašističnimi deželami, zlasti z Nemčijo.

V »Hrvatskem dnevniku« z dne 24. oktobra 1940 je bil objavljen govor profesorja Tomašića, v katerem je med drugim rečeno: »HSS bo v izgraditvi banovine Hrvatske uresničila vse tiste zdrave ideje, ki se uresničujejo v tujem svetu. HSS sodeluje in bo sodelovala pri graditvi Nove Evrope. Dr. Maček uveljavlja zdaj tako politiko. Hrvatski narod je sklenil sodelovati tudi pri izgraditvi nove Evrope ter živeti v prijateljstvu in sodelovanju s svojimi sosedi, zlasti pa z nemškimi narodom. In tako bomo čvrsti in složni pod mečnim vodstvom dr. Mačka vključili našo domovino Hrvatsko v novo Evropo.

Javni tožilec ugotavlja: »Iz pisanja »Hrvatskega dnevnika« je razvidno, da se je samozvano vodstvo HSS s svojo propagando povsem orieniralno in usmerilo na varanje hrvatskega ljudstva. Žrtvujoč samostojnost in nacionalno svobodo so uveljavljali ti izdajalci tako politiko, ki je pahnila ljudstvo v tujeve roke.

Ta pot v politiki, ki privede mačkovsko reakcijo neogibno najprej v prikrito podpiranje izdajalcev, jo privede pozneje do vedno večjega in odkritega izdajstva, dokler se niso ti izdajalci v zadnjem trenutku povsem angažirali za krepitev fašistične Nemčije.

»Mačkovci nosijo največjo odgovornost«

Medsebojni sodelavci delajo na ustanovitve izdajalskega aparata NDH v prizadevanju, da bi se okrepil, in sicer ne oziraje se na to, kakšen bo konec vojne. Ta aparat lahko zločinsko služi vsaki imperialistični sili, vsaki klikki, ki gradi svojo oblast na dušitvi ljudskih svobod. In zato drže tudi izjave obtoženege Kvaternika in drugih, da bi brez Mačka in njegove dejanske pomoči ne bi mogli ničesar storiti.

Javni tožilec je potem poudaril, da je prišel do zaključka, da so obtoženci od prvega dneva okupacije naše dežele vedeli, da je njihovo delo izdajstvo.

Ta proces je pokazal tudi to, da je bila osnovna politika in osnovni načrt mačkovcev iz Hrvatske, kakor tudi mačkovcev iz kraljevske vlade v Londonu, da bi bila čimprej sklenjena zveza med kvizlinškimi organizacijami in formacijami v deželi — med ustaši in četniki — in da bi se vsi tisti, ki so se že prej združili v svojih vršičkih, potrudili, da bi prikrili to združitev na terenu.

Povzemajoč vse načrte in kombinacije ustašev-mačkovcev o prevzemu oblasti, ko bi napočil njihov čas, se je javni tožilec dotaknil izdajalskega dela Mačka in njegovih sodelavcev Torbarja, Pernarja in Košutića.

Govoreč o vlogi mačkovcev pri utrjevanju ustaškega aparata in kvizlinških oboženiških formacij — je javni tožilec poudaril, na kakšne satanske naklepe so prišli reakcionariji iz vodstva bivše HSS z Mačkom na čelu v sporazumu z Nemci pri organiziranju vseh protiljudskih elementov v deželi, pri iskanju in upostavitvi zvez z Vatikanom in s tujimi imperialističnimi krogi. Potem pa je javni tožilec rekel:

Razstava »Deset let KP Slovenije« v Mariboru

Maribor, 6. junija. V sredo, 4. junija, je bila na galeriji dvorane FD Poleta odprta razstava »Deset let KP Slovenije«, ki je bila prvič odprta v Ljubljani na dan desetletnice Ustanovnega kongresa Komunistične partije Slovenije. Otvoritev so se udeležili člani MK KPS, sekretarji OK KPS, predstavniki množičnih organizacij, ljudske oblasti ter zastopniki gospodarskih in kulturnih ustanov. Udeležence razstave je v imenu CK KPS pozdravil tov. dr. Jože Potrč, ki je v svojem govoru naglasil pomen razstave.

»Ta proces je pojasnil, da nosijo največjo odgovornost za žilavost borbe kvizlinških organizacij tudi v času, ko je bilo jasno, da je ustaška oblast propadla, prav mačkovci, ki so trdili in pojasnjevali, da še nič ne pomeni, če bi ustaši propadli, ker se je treba boriti za drugo stvar, ki je v »interesu« hrvatskega naroda, da hočejo to Angleži in Američani itd.

Potem je javni tožilec rekel: »Iz dneva v dan, iz meseca v mesec, iz leta v leto se kopičijo najrazličnejše kombinacije, najrazličnejše zveze, najrazličnejši načrti, kako bi izigrali narodno-osvobodilno gibanje, kako bi našli zaveznike, ki naj bi jim zagotovili oblast in da bi se po vojni vojni zločinci rešili. Na tej poti je najznačilnejša zarota v borbi proti ljudstvu fingirani puč v avgustu 1944. Mačkovci so zbrali takrat ostanke svojih pristašev in ustanovili odbore za prevzem oblasti. Hkrati so napeli vse sile v svoji propagandi, da bi prepričali ljudi, da je domobranstvo hrvatske vojska, da se morajo Hrvati boriti, da morajo umirati in prelivati kri v borbi proti narodno-osvobodilnemu gibanju.

Maček je hotel novo okupacijo

Potem je javni tožilec spregovoril o Mačkovi internaciji in v zvezi s tem rekel:

»Iz vsega, kar smo slišali na tem procesu, iz vsega, kar je bilo jasno in očito od prvih dni okupacije naše dežele, med okupacijo in po nji, je razvidno, da je bila tako imenovana Mačkova ločnost od njegovih sodelavcev čisto navaden bluf, da je bila to gola formalnost,

Ukaz Prezidiia Ljudske skupščine FLR Jugoslavije o odlikovanju

Prezidij Ljudske skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije je na predlog predsednika vlade FLRJ sklenil, da se odlikuje za posebne zasluge za krepitev bratstva in enotnosti med našimi narodi

z redom bratstva in enotnosti I. stopnje dr. Ivan Ribar, predsednik Prezidiia Ljudske skupščine FLRJ

M. Peruničić sekretar Moša Pijade podpredsednik

Prezidij Ljudske skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije je sklenil, da se za posebne zasluge, storjene našim narodom med narodnoosvobodilno borbo, za krepitev bratstva in enotnosti med našimi narodi, kakor tudi za pokazano hrabrost odlikujejo:

Z redom narodne osvoboditve: Zihel Boris, Popivoda Krsto i Radosavljević Dobrovoje.

Z redom zasluge za narod I. stopnje: Rus Josip, Vidmar Josip, Kidrič Boris, Petrović Nikola, Vraneš Mihajlo, Blahović Veljko, Zeković Veljko, Dedijer Vladimir, Stambolić Petar, Veselinov Jovan, Popović Melentije, Petrović D. Sane, Mitrović Mitra, Leković Voja, Zlatić Savo, Sekulić P. Bunko, Marinko Miha, Leskošek Franc, Kraiger Boris, Tmušić Vuko, Kapičić Jovan, Joksimović Savo, Koliševski Lazar, Arsov Ljubod, Vidić Dobrovoje, Bogdanov L. Dušan, Šotić P. Pal, Relić R. Petar, Mugoša M. Dušan, Cetinić M. Marin, Mitrović Stefan in Sentjuro Lidija, Kresco J. Vojo, Novaković M. Grujo, Grulović S. Ačim, Jovanović M. Djuro, Mrkić Luka, Beljanski V. Jovan, Filipović D. Krsto, Grković V. Radovan, Cvetić T. Bosa, Mladenović M. Tanasije, Marković M. Dragoslav, Milosavljević C. Milosav, Karandžić P. Nedeljko, Nikezić P. Marko in Bošković D. Momir, Despotović L. Mita, Velebit I. Vladimir, Mates J. Leon, Banđević H. Esraf, Marinović M. Jovan, Danon Oskar, Minderović Čedomir, Popović Jovan, Čopić Branko Bihajli Oto, Andrijević Kun Djordje, Doronjski N. Stevan, Salaj I. Djuro, Medan J. Savo, Davidović M. Radovoje, Blažević Jakov, Svetina I. Vladimir, Levstik I. Jože, Žarić M. Savo.

Z redom bratstva in enotnosti I. stopnje: Pijade Moša, Jakovljević dr. Stevan, Hebrang Andrija, Krstulović Vicko, Vujašinović Todor, Zečević Vlado, Marković Moma, Karabegović Osman, Brkić Zvonko, Kovačević Nikola, Zogović Radovan, Nesković Blagoje, Babović Spasenija, Bakarić Vladimir, Biber Antun, Belinić Marko, Brkić Duško, Gregorić dr. Pavle, Mrazović K. Gašpar, Hribar Janez, Pucar Djuro, Čolaković Rodoljub, Humo Avdo, Brkić Hasan, Mandžić Pašaga, Mijatović Cvjetin, Jurinić M. Niko, Kalafatić I. Milan, Romac R. Paško, Raiković C. Djoko, Miljković V. Milutin, Cakić J. Boško, Bučević J. Vinko, Jadrešin D. Ante, Bego J. Ante, Zlatić J. Dina, Frančeško J. Nesad, Perović Puniša, Jovanović Blažo, Mugoša Andrija, Tmušić Vuko, Brković Savo, Ljumović Božo, Štepanović Jetto, Komatina Radomir, Cerović Komnen, Smilevski Vidoje in Jovanović M. Isa, Peruničić Mile, Starović S. Obren, Renovečević P. Mihailo, Nedeljkić P. Raja, Dimitrijević D. Zivan, Jovović J. Desimir, Šijan M. Milan, Djurović J. Čedomir, Jovanović D. Miloš, Pavković M. Milivoje, Jeremić M. Voja, Bročić S. Radenko, Jankež D. Grga, Kovačević N. Vjera, Petrović S. Slavoljub, Simonović M. Lakić, Ljumović S. Vukšan, Jovičević M. Milo, Frol J. Ivo, Radmilović G. Jerko, Juranić A. Oskar, Vejvodić I. Ivan, Stojnić S. Velimir, Radović R. Miloš, Hrnčević J. Josip, Malović B. Josip, Peruničić R. Djordje, Radulović Dj. Blažo, Popović S. Tadija, Morić J. Zvonimir, Blagojević T. Obren, Finci L.

ki naj bi ohrabila ustaške zločince in ki naj bi bila določena rezerva za bodoče dni. Višek tega izdajstva je tako imenovani puč, ki naj bi pomagal Nemcem, da bi se umaknili z Balkana in vrgli svoje sile na vzhodno fronto, ki naj bi bil ustvaril tako situacijo, da bi se ustaši preoblekli v domobrance, da bi se ohranila ustaška država NDH in pripravilo vse potrebno za prihod novih gospodarjev. To so bili tisti, ki so hoteli novo okupacijo naše dežele, ki so hoteli uničiti našo ljudsko vojsko in našo ljudsko oblast.

Krivda obtožencev je v celoti dokazana — je nadaljeval javni tožilec. — Proces proti tem izdajalskim hlapcem in zločincem je pokazal, da to v osnovi ni proces proti ustaštvu, da to v osnovi ni obračunavanje samo z ustaštvom, marveč z mačkovsko ideologijo. Iz tega procesa smo spoznali, da so ustaši in mačkovci trdovratno vztrajali v svojem izdajstvu, spoznali smo njihovo doslednost v borbi proti svobodi našega ljudstva, spoznali smo, da ustaško idejo in njihove zločine usmerja in podpira mačkovska klika.

Javni tožilec je potem govoril o posameznih zločincih, na koncu pa je rekel: »Za vse obtožence ne vidim nobene olajševalne okoliščine in zato zahtevam v imenu žrtve, ki jih je dalo našo ljudstvo v borbi, v imenu trpljenja naših narodov, v imenu ljudske pravice, v imenu borbe naših narodov, da zadene izdajalce ljudstva, da zadene vojne zločince neusmiljena kazen.

Po govorih branilcev in obtožencev je bila razprava zaključena. Sodba bo izrečena v soboto dopoldne.

Elh, Kadrija T. Mirca, Geršković J. Leon, Savičević M. Mito, Dolenc S. Milan, Srzentić I. Vojislav, Crnobrnja K. Bogdan, Pejić P. Andrija, Prica U. Srdjan, Peirić M. Stjepan, Perović Dj. Tomaš, Mladenović Tanasije, Gligorić Velibor, Nedeljkić Dušan, Banjević Mirko, Andrejević-Kun Djordje, Počuča Mile, Berus Anka, Šaflir Dragutin, Krivić E. Vladimir, Culjak S. Franjo, Radovanović Lj. Milivoje, Vojvodić R. Todor, Ljujić J. Velibor, Jovović B. Branko, Kukoč I. Jordan, Segvić D. Zdenka, Vučinić B. Drago, Mitrović P. Milorad, Štrumpf A. Adolf, Laća J. Ivan, Stefanović P. Lazo, Božičević J. Ivan, Milanović B. Nikola, Gidžić B. Drago, Čazi Josip, Radčić B. Borislav, Milinčić S. Blagoje, Radović D. Vuko, Drakić J. Spaso, Milanović M. Miša, Čagorović K. Djuro, Banović Dj. Luka, Martinović N. Ilija, Tomičić Dj. Miljan, Čulafić S. Milovan, Milić M. Radoimir, Vuković Dušan, Jakopić Albert, M. Slander, M. Marinko, Taleski P. Blagoje.

Z redom Partizanske zvezde II. stopnje: Mugoša Andrija, Brković Savo, Božović Vlado, Momčilović Ljubomir i Kalafatić I. Milan, Stupar N. Voj, Jankež Dj. Grga, Djordjević M. Dragoslav, Popović A. Mirko in Josipović S. Dragoslav.

Z redom zasluge za narod II. stopnje: Brajkoski S. Filip, Kuljača L. Marko, Mitević I. Nikola, Brajkoski V. Zivko, Kolonomos I. Zamilia, Ahmedov N. Firuz, Grujević I. Trajče, Bulajić S. Krsto, Duganova T. Vaska, Arsova L. Lenče, Popadić J. Vukašin, Milevski Dimče, Zdravković B. Petar, Berkov D. Stojan, Naumovski J. Krume, Atanasovski G. Duško, Unkovski T. Vančo, Zlatevski V. Nace, Kostovski Božim.

Z redom bratstva in enotnosti II. stopnje: Sarac B. Spasoje, Benzon Mileva, Ivanović I. Nikola, Karadije T. Branko, Knežević Dj. Boško, Dobrić A. Tomažo, Lazar B. Božo, Suran I. Petar, Krajer A. Antun in Lukin S. Sime.

Z redom za hrabrost: Pijade Moša, Kidrić Boris, Krstulović Vicko, Zečević Vlado, Popivoda Krsto, Marković Moma, Karabegović Osman, Vlahović Veljko, Zogović Radovan, Nesković Blagoje, Stambolić Petar, Veselinov Jovan, Popović Melentije, Petrović D. Sane, Babović Spasenija, Mitrović Mitra, Milosavljević Ljubimka, Radosavljević Dobrovoje, Marinko Miha, Leskošek Franc, Maček Ivan, Tomić Vida, Pucar Djuro, Čolaković Rodoljub, Humo Avdo, Danilović Uglješa, Brkić Hasan, Mandžić Pašaga, Mijatović Cvjetin, Jurinić M. Niko, Maglajić S. Šefket, Božović Vlado, Smilevski Vidoje, Uzunovski Cvetko, Gigov Strahl, Arsov Ljubod, Temelković Borko, Jovanović M. Isa, Stepanović K. Milan, Sačiri D. Ismet, Kovačević Milija, Cetinić M. Marin, Bučević J. Vinko, Lukin S. Sime, Jadrešin D. Ante in Sentjuro Lidija, Jovičević M. Milo, Perović Dj. Lepa, Radović R. Miloš, Brzevski N. Vančo, Popivoda K. Marta, Pejović Andrija, Suković M. Dara, Oskar Danon, Minderović Čedomir, Andrejević-Kun Djordje, Bebler B. Ales, Stojnić S. Velimir, Dosen N. Ilija, Djuričić A. Blažo, Nakićević S. Slobodan, Balen F. Sime, Drezgić M. Djuraž, Kostić Dušan, Polović Jovan, Butković I. Ivo, Špiljak Mika, Vučković-Javor Nikola in Martinović A. Josip.

Z redom zasluge za narod III. stopnje: Benzon Mileva in Knežević Dj. Boško.

S kolajno zasluge za narod: Brozović M. Milan, Lasković Dušan, Raičković S. Persida, Linkovski A. Trajko, Kraiger A. Miloš, Flego B. Olga, Vukadinović S. Rado, Ljubibratić V. Leo in Bobić A. Fadila.

MEDNARODNI NOVINARSKI KONGRES V PRAGI

Jugoslovanska delegacija protestira proti postopanju predsednika kongresa

Praga, 6. junija. (Tanjug.) Na včerajšnjem zasedanju kongresa Mednarodnega novinarskega združenja je bilo na dnevnem redu sprejemanje novih članov. Po govoru angleškega delegata Jaya se je pričelo glasovanje o sprejemu Bolgarije, ki je bila soglasno sprejeta za članico združenja. Ko je predsednik Canion izjavil, da so prijave novinarskih zvez Jugoslavije, Madžarske, Romunije, Filipinov in Venezuele za sprejem v Mednarodno novinarsko združenje v skladu s pravili združenja, so bile te zveze soglasno sprejete v članstvo.

V zvezi s tem glasovanjem je jugoslovanska delegacija pismeno protestirala proti ravnanju predsednika prvi dan kongresa, ker ni dovolil jugoslovanskemu delegatu govora z motivacijo, da Jugoslavija do tega trenutka še ni član Mednarodnega novinarskega združenja. V jugoslovanskem protestu je rečeno, da je prišla jugoslovanska delegacija na kongres kot enakopravna članica in da je smatrali Jugoslavijo za eno od članic-ustanoviteljic Mednar. novinarskega združenja. Jugoslovanska delegacija je sodelovala na lanskoletnem kongresu v Kodanju kot enakopravna članica in se je zavzemala za sprejem Bolgarije v MNZ. Plačevala je redno članarino in smatra zavlačevanje njenega sprejema v članstvo za napačno. Jugoslovanska delegacija je mnenja, da bi se o njenem sprejemu sploh ne smelo razpravljati in ne razume ravnanja predsednika Caniona.

Po razpravi, ki je trajala dve uri, je bilo sprejeto v članstvo združenje španskih republikanskih novinarjev v Parizu. Temu je nasprotoval podpredsednik MNZ ameriški delegat Murrey. Tudi britanski delegat je nasprotoval temu sprejemu. Delegat Danske je zagovarjal sprejem španskih republikanskih novinarjev.

Sovjetski delegat Ljudin je rekel, da so španski republikanski novinarji v emigraciji edini predstavniki španskega demokratičnega tiska in da mora MNZ ravno zato podpreti njihov boj proti fašizmu v interesu demokracije. Tudi bolgarski delegat Stojanov, sovjetski delegata Sverdlov in Zaslavski ter poljski delegat Brodski so se zavzeli za sprejem španskih republikanskih novinarjev v MNZ.

Po izjavi češkoslovskega delegata Hroneka in palestinskega delegata, da za sprejem španskih republikanskih novinarjev ni nikakih ovir, je plenum z glasovanjem sprejel republikanske novinarje za člane MNZ.

Na včerajšnjem zasedanju kongresa mednarodnega novinarskega združenja so bile izvoljene razne komisije. Jugoslovanski delegat Pešić je bil izvoljen za člana finančne komisije.

Z zasedanja so poslali pozdravno brzojavko kongresu Svetovne sindikalne federacije, ki tudi zaseda v Pragi. V brzojavki MNZ je izraženo soglasje z načeli sindikalnega gibanja ter se objavlja sodelovanje v borbi za splošno in boljše bodočnost sveta.

vilizirano upravo. Zastopniki antifašističnih kulturnih in drugih javnih ustanov izjavljajo v noti, da ta samovoljni postopek sliči samovoljnemu postopku proti rektorju tržaške univerze in da kalj mir v mestu. Zato poziva vse demokratične politične struje Trsta, naj ostro protestirajo proti takemu postopanju ZVU.

LJUBLJANCANI!

Osvobodilna fronta vas vabi, da prisestvujete pionirski paradi, ki bo v nedeljo ob 9. uri dopoldne na Bleiweisovi cesti. Parada bo pokazala življenje in delo naših pionirjev.

Sekretariat OF.

ZVU premešča in odpušča slovenske učitelje pred zaključkom šolskega leta

Trst, 6. junija. (Tanjug.) Zastopniki antifašističnih kulturnih in drugih javnih ustanov STO so poslali ZVU noto, v kateri obsojajo šolsko politiko ZVU, ki premešča in odpušča slovenske učitelje prav pred zaključkom šolskega leta in ga tako izključuje iz ozemlja, ki bo pripadalo Svobodnemu tržaškemu ozemlju.

Nota ugotavlja, da ta samovoljna premeščanja in odnusi slovenskega učiteljstva ne predstavljajo samo kršitve vseh juridičnih načel, temveč tudi težko kršitve najpreprostejših načel, ki bi morala veljati za vsako ci-

»TEDEN MATERE IN OTROKA«

Sodelovanje ljudstva pri socialni zaščiti otrok in mladine

Samo v LR Sloveniji je ostalo brez staršev 987 otrok naših borcev, talcev in po koncentracijskih taboriških pomrlih očetov in mater. 4430 otrok padlih borcev in žrtve fašističnega terorja je izgubilo enega od staršev, 5673 otrok pa je osirotelo zaradi naravne smrti roditeljev, vojnih prilik itd. Uničene in izropane so bile skoraj vse ustanove za socialno in zdravstveno zaščito otrok in mladine.

Velika sredstva, ki jih je prispevala država za mladinsko zaščito, so se večkrat povečala po zaslugi naših množičnih organizacij in sindikatov. Spontana množična pomoč pri mladinski zaščiti se je že v preteklem letu, posebno pa letos, izkristalizirala v določene oblike množičnega sodelovanja LO in jih sestavljajo zastopniki množičnih organizacij (OF, sindikatov, AFZ, RK, LMS) in predstavniki prosvete, zdravstva ter socialnega skrbstva. V okviru soc. zdrav. svetov razglabljajo zastopniki množičnih organizacij in ljudskih oblasti o perečih vprašanih mladinske zaščite po posameznih okrajih in krajih. Skupno obravnavajo vse nove odredbe in navodila v zvezi s socialnim skrbstvom naših otrok in mladine in pretresajo možnosti, kako bi jih vkladili s potrebami in razmerami terena. Vsako novo nalogo pa nato preko množičnih organizacij in sindikatov približajo ljudskim množicam, jim stavljajo konkretne naloge in kontrolirajo, kako jih izvršujejo. Socialno zdravstveni sveti stavlajo tudi sami predloge o mladinski zaščiti, pomagajo pri zbiranju podatkov o socialne pomoči potrebnih mladini, sodelujejo pri ustanavljanju patronatov in sploh poročajo ljudski oblasti o vseh potrebah in nepravilnostih na terenu. Socialno zdravstveni sveti so torej pomožni in posvetovalni organi ljudske oblasti.

Za izvrševanje posebnih nalog v socialni in zdravstveni zaščiti mladine pa je potrebno ustanovljati posebne socialno zdravstvene aktivne, ki delujejo toliko časa, dokler naloga ni izvršena, ali dokler ni kakšna slaba posledica starega družbenega reda, proti kateri so se borili, vsaj omejena. Take posledice vojne ali starega družbenega reda so n. pr. alkoholizem, spolne bolezni, jetika, otroška umrljivost, kriminaliteta itd. Tudi socialno zdravstvene aktivne sestavljajo zastopniki množičnih organizacij in ljudskih oblasti, najmočnejše pa je zastopana tista organizacija, ki bi s svojim množičnim vplivom lahko najhitreje in najbolj temeljito preprečila določeno socialno bolezen.

Med najpotrebnejšimi oblikami množičnega mladinskega skrbstva pa so patronati nad mladinsko vzgojnimi ustanovami. Patron ali zaščitnik kakšnega doma je lahko ena ali več ustanov skupaj, eno ali več podjetij, ena ali več zadrug, eden ali več terenov, ena ali več vasi, sindikalne organizacije, organizacije AFZ, LMS, RK, vojne edince, fizikalna društva in OF organizacije. Če prevzame več ustanov ali organizacij skupno oskrbovanje kakšnega mladinskega doma, je to skupni patronat, vsi člani tega patronata pa prevzamejo določene obveznosti.

Patronat je v najtesnejših stikih z upravo ustanove in njenimi oskrbovanji in jih pomaga oskrbovati delno ali popolno. Od časa do časa preskrbi otrokom igrače, knjige, obleke, glasilni itd., in se trudi, da bi zboljšal življenje v domu. Naše množične organizacije in sindikati so iznašli tudi druge načine sodelovanja pri preskrbi kakšne mladinske ustanove. Ponekod s prostovoljnimi delom pomagajo pri urejanju in opremljenju doma (n. pr. pohištva, instalacije, heljenje itd.), pri obdelavi vrta ali ureditvi dvorišča, drugod prevzamejo člani patronata razna popra-

vila v domu, skrb za obleko in obutev otrok. Članice AFZ prevzamejo šivanje in krpanje oblek in perila, člani čevljarških zadrug popravila čevljev — in tako pomagajo k znižanju proračunskih sredstev naših mladinskih ustanov.

Nekateri patronati pa so svoje varuštvo nad kakšno otroško ali mladinsko ustanovo razumeli samo z materialne strani in pozabili na glavno nalogo patronatov, ki je lepa in težavna: dati oskrbovancem v domu občutek, da so vključeni v življenjsko skupnost okolice, ustvarjati v ustanovi dih domačnosti mladini, ki bi sicer pogrešala domačega ognjišča, kar se posebno posreči našim ženskim organizacijam. Nešteto naših ustanov pa še vedno čaka skrbnih materinskih rok, ki bi jih pomagale opremiti; šolske mladine, ki bi jih obiskovala in vabila na

Fr. Godec: Mati z otrokom.

kulturno prosvetne prireditve; naših kulturno prosvetnih društev, ki bi mladini prirejali v domu kratke, zabavne popoldneve; obiskov naših funkcionarjev in udarnikov, ki bi jim pripovedovali o svojem delu in delu naše ljudske oblasti; vseh, ki bi enkrat za vselej vzeli tej mladini občutek, da je osamljena ali celo zapostavljena — kajti pri nas socialna pomoč ne sme in ne more biti miloščina, ampak trda obveznost družbe, ki gradi nov socialni red.

Poleg denarne in materialne pomoči patronatov za zaščito otrok in mladine v raznih ustanovah pa so potrebna še velika sredstva za zaščito soc. ogroženih otrok na terenu. Zbiranje teh sredstev se vrši v LR Sloveniji načrtno preko uprav socialnega fonda, ki so pri okrajnih in krajevnih odborih OF. Uprave socialnega fonda zbirajo redno vsak mesec s pomočjo množičnih organizacij OF denarna in materialna sredstva, katerih del se uporablja tudi za socialno in zdravstveno zaščito mladine. Po višini nabranih prispevkov v posameznih OLO je razvidno, kako so naše ljudske množice razumele, da je zaradi opustošenja po vojni in drugih, važnejših nalog v naši petletki še vedno potrebna tudi denarna množična pomoč pri zaščiti otrok in mladine.

Po rednih mesečnih poročilih, katere objavlja v našem časopisu glavna uprava socialnega fonda pri IO OF, lahko ugotovljamo, da so bili v tistih okrajih, kjer so uprave v živih stikih z ljudskimi množicami, doseženi že lepi uspehi.

V »Teden matere in otroka«, ko prikazujemo že dosežene rezultate dela naših ljudskih oblasti in množičnih organizacij za zaščito matere in otroka, pozivimo tudi vse oblike množičnega sodelovanja pri mladinski zaščiti! Z razbremenitvijo države pri skrbi za socialno ogrožene otroke in mladino, bodo naše množične organizacije in sindikati tudi na ta način sodelovali pri delu za popolno zmago našega petletnega načrta.

Lidija Staziha

Socialni fond OF Ljubljane je obdaroval gluhoneme otroke

Ljubljana, 6. junija. Danes dopoldne je bila v zavodu za gluhoneme deca v Ljubljani lepa svečanost. V okviru Tedna matere in otroka so obiskali zavod predstavniki ljudske oblasti mesta Ljubljane, ministrstva za socialno skrbstvo, AFZ in RK. Socialni fond OF Ljubljane je ob tej priložnosti obdaroval zavod gluhonemih. Obdaritev je bila povezana z zavodskim domačim praznikom, s razvijanjem pionirskega prapora odreda gluhonemih otrok in razdelitvijo pionirskih rut in izkaznic.

Gostje so si zjutraj ogledali razstavo izdelkov gluhonemih otrok, risb in lepih ročnih del, ki kažejo pridnost in nadarjenost gluhoneme mladine. Nato so prisostvovali pouku od prvega do sedmega razreda. V prvem razredu, ki je zaradi velikega števila gojencev razdeljen na štiri oddelke, so imeli gostje priliko videti prve glasovne vaje gluhonemih otrok, predvsem pa živahno gestikulirano govorico, nato pa so od razreda do razreda opazovali, kako v zavodu gluhonemi otroci pod postrtovalnim vodstvom svojih učiteljev napredujejo v besedi in izgovarjavi in splošnem znanju.

Zavod je bil ustanovljen leta 1900 za gluhoneme vse Slovenije, je Primorska ima svoj zavod v Portorožu. Zavod je zaenkrat še premajhen, da bi lahko sprejel vso gluhonemo mladino v vzgojo, saj je v Sloveniji okrog 2000 gluhonemih otrok in od teh 300 do 400 mladi-

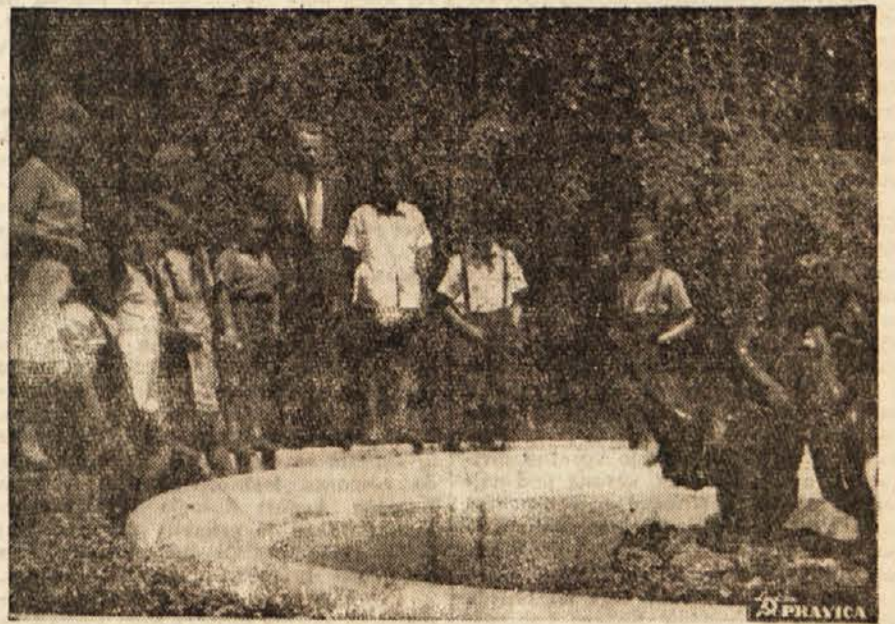
dino za šolo, zavod pa jih lahko sprejme samo 150. Zaradi vojne je nastalo mnogo težav. Nemci so gluhoneme otroke odvajali v nemške zavode za gluhoneme, kjer so pokvarili njihov mehki slovanški nastavek s trdim germanskim. Zdaj skuša zavod popraviti, kolikor se še da, da bo lahko tudi ta mladina v svojem okolju delala in se učila.

Domače proslave gluhonemih pionirjev so se udeležile tudi nekatere matere gluhonemih otrok, katerim so gluhonemi poklonili cvetje, ravnatelj zavoda pa jim je obljubil, da bo država storila vse, da bodo tudi njihovi otroci sposobni delati in živeti v novi Jugoslaviji. Po kratkem kulturnem programu, v katerem so gojenci pokazali svoje znanje in besedni izgovarjavi, je sledilo obdarovanje zavoda. Socialni fond OF Ljubljane je poklonil zavodu večjo količino blaga za obleke in perilo ter nogavice, množične organizacije rajona Moste pa so podarile zavodu najnovejši mladinske knjige.

Predstavniki JA, ki se je udeležil proslave gluhonemih pionirjev, je po kratkem nagovoru razvil zavostvo in jo izročil pionirskemu odredu, ki nosi ime po talcu, gluhonemem tovarišu Ernestu Mašiču. Sledila je razdelitev pionirskih rut in pionirskih izkaznic.

Vsa današnja proslava v zavodu za gluhonemo mladino je dokazala, da bodo tudi gluhonemi sposobni sodelovati v velike bodočnosti jugoslovanskih narodov.

Delegacija ljubljanskih pionirjev pri predsedniku Prezidija Ljudske skupščine LRS tov. Josipu Vidmaru

Ljubljana, 6. junija.

Danes popoldne je sprejel predsednik Prezidija Ljudske skupščine LRS tov. Josip Vidmar delegacijo ljubljanskih pionirjev, ki so ga prišli pozdravit, mu izročili šopek cvetja ter ga povabili na pionirsko paradu, ki bo v nedeljo dopoldne na Bleiweisovi cesti.

Tov. Vidmar se je v razgovoru s pionirji zanimal za delo pionirske organizacije, uspehe pionirjev v šoli in jim povedal, kako delajo pionirske organizacije po ostalih krajih naše države ter v Sovjetski zvezi.

Naši izseljenci se vračajo

Beograd, 6. junija. Gibanje za vrnitev naših izseljencev v domovino je dobilo velik razmah v Franciji, Belgiji in Holandiji ter v prekoceanskih deželah. Med vojno so izseljenci pokazali svojo ljubezen do domovine s solidarnostjo z bojem narodov Jugoslavije in z dajanjem materialne pomoči, danes pa se kaže v želji po vrnitvi v domovino. Na eni strani želijo izseljenci s svojimi strokovnimi zmožnostmi pomagati pri izgrajevanju svoje osvobodene domovine, kjer so jim zagotovljeni pogoji za delo ter boljše in srečnejše življenje, na drugi strani pa se hočejo izogniti nezanesljivim gospodarskim perspektivam v deželah, kjer sedaj bivajo.

Ze lani se je iz Francije vrnilo v domovino 2500 izseljencev, letos pa več kot 700 izseljencev čaka samo na to, da bodo organizirani transporti. — Iz Holandske in Belgije se bo vrnilo v domovino več kot 500 izseljencev. Z ladjo »Radnik« bo prišlo iz Kanade 500 izseljencev, do konca leta pa se

jih bo vrnilo še tisoč. V Avstraliji, kjer izseljeniška kolonija ni tako velika, čaka na vrnitev 650 izseljencev. Čakajo samo še na ladjo. Po vsej verjetnosti pa bo tudi ta skupina do konca leta doma. Z Nove Zelandije se bo vrnilo 700 izseljencev.

Tudi v državah Južne Amerike (Argentini, Urugvaj in Braziliji) je močno gibanje med izseljenci za vrnitev v domovino. V Urugvaj je več sto izseljencev sestavilo skupine, ki se bodo s prvim transportom, ki bo na razpolago, vrnile v Jugoslavijo. Tudi izseljenci v ZDA si vedno bolj žele vrniti v domovino. To se občuti pred vsem pri izseljencih, ki so zapustili Jugoslavijo med prvo in drugo svetovno vojno. Zelo veliko je število naših izseljencev, ki so zaradi težkih političnih, nacionalnih in gospodarskih razmer v stari Jugoslaviji morali zapustiti domovino in iskati zaposlitve v inozemstvu. Samo od leta 1921 do leta 1940 se je izselilo iz Jugoslavije 195.954 ljudi, 85.000 teh izseljencev ni imelo ob odhodu nikakega premoženja.

Grška in tržaška mladinska brigada sta postali udarni

Zenica, 6. junija. Pri gradnji mladinske proge Samac-Sarajevo sta skupno z brigadami iz vseh krajev Jugoslavije delali v času od 15. aprila do 31. maja tudi grška mladinska brigada »EPON« in od 4. aprila do 31. maja tržaška mladinska brigada »Alma Vivoda«. Za požrtvovalno in nesebično delo pri delih za izgraditev proge je bila mladinska brigada »EPON« proglašena dvakrat za udarno, tržaška mladinska brigada »Alma Vivoda« pa je dobila naslov udarne brigade in bila dvakrat pohvaljena.

Obe brigadi sta z delom dokazali, kako se kali in utrjuje prijateljstvo demokratične mladine, skovano v času skupne osvobodilne borbe proti fašizmu, kako se ustvarjajo cilji Svetovne federacije demokratične mladine.

Povratak udarne brigade Janka Premrla - Vojka

Ajdovščina, 6. junija. V sredo se je vrnila v Ajdovščino I. primorska mladinska delovna brigada Janka Premrla Vojka, ki je pred dvema mesecema odpotovala na gradnjo proge Samac-Sarajevo. Brigada se je v tork zvečer ustavila v Postojni, kjer so jih na povratku na njihove domove prisrčno pozdravili predstavniki ljudskih oblasti in množičnih organizacij in veliko število občinstva. Lep sprejem je bil brigadi prirejen tudi ob povratku v Ajdovščino.

Vojkovi brigadirji so zvesto izpolnili obljubo, ki so jo dali pred svojim odhodom, da se ne bodo vrnili s proge, dokler brigada ne bo proglašena za udarno. Dvakrat je bila proglašena za udarno, trikrat pa pohvaljena. Dobila je tudi sektorsko zastavico.

Anton Ingolič:

Dvajset dni na mladinski progi

Dvajset dni sem preživel med brigadirji, obiskal sem deset slovenskih brigad med Zenico in Samcem, zavzet sem opazoval njihovo delo na progi, začuden obstajal pred grafikoni, ki kažejo delovne uspehe in rasti delovnega elana posameznih čet in brigad in brigade same, z zanimanjem sem prebiral četrne in brigadne stenšče, listal po brigadnih dnevnikih, prisostvoval najrazličnejšim prireditvam od brigadnega tabornega ognja do sekijskega festivala, videl fizikalne vaje, nastope in tekme in se v prostem času pogovarjal z mladimi graditelji, ki so za dva meseca zapustili svoje tovarne, vasi in pisarne ter se spovili v nekdanjo za nas tako oddaljeno, a zdaj tako znano nam in drago Bosno, da zgrade drugo mladinsko progo. V tem sicer kratkem času sem videl in doživel več kakor prejšnja leta in leta, več kakor bi mogel doživeti v sedanjih dneh in vseh ostalih kontinentih, v vseh ostalih državah sveta, razen seveda v SZ. In zdaj, ko se ves zmedem od množičnih doživetij in vtisov vračam iz Slavonskega Samca, odkoder bo že sredi julija stekla nova železnica prav v osrčje Bosne, v pomolni in slavni Doboi, se pred mojimi očmi vrste pestre slike iz usekov in z nasipov, z dela in iz življenja naše borbene mladine.

»Tudi jaz bom vozil.« ugovarja go-reče.

Dolgo premissljuje, kako bi mogel voziti samo z desnico. Poskusi tako in drugače. A ne gre in ne gre. Slednjic odhiti v taborišče, od koder prinese širok pas. Zveže ga in si ga vrže okoli vratu, spodnjo zanko pa natakne na levi ročaj samokolnice.

»Napolnite mi jo!« veli tovarišem, pred katere postavi prazno samokolnico. Brigadirji se branijo.

A nič ne pomaga. Brigadir-invalidi hoče opravljati težja dela, saj je med največjimi v četi. Če vozijo drobna dekleta težke samokolnice, pa naj menja on, bivši partizan, ki je podrl toliko Nemcev in belogardistov, opravlja delo pionirjev?

»Naložite!« veli odločno. Naložijo mu samokolnico in mladinec jo dvigne ter se požene z njo proti nasipu. Zarečih oči jo zvrne pred presenečene brigadirke, ki imajo nabijane v rokah. Zmagoslavno se vrača s prazno k useku.

»Dajte! Toda polno, kakor je predpisano!«

Nihče ne ugovarja več. Lopate se še globlje zasade v zemljo in samokolnice še hitreje steko na nasip. Odslej bi bilo vsakogar sram, da bi se samo za trenutek naslonil na lopato.

Dve četi, ki sta delali v popoldanski izmeni, sta prostovoljno sklenili, da oddeta naslednjega dne že zrodaj zjutraj za nekaj ur na delo, da nadoknadi-

ta, česar ni bilo mogoče končati zaradi slabega vremena in da pripomre-ta k izpolnitvi sprejete obveze. Samo dva dni in pretekla bo desettredna obveza.

»Glejte, da nas zbudite!« naročajo tri brigadirke, ki so znane v vsej brigadi kot dobre in vztrajne delavke, a tudi kot velike zaspanke, saj jih zjutraj dežurna ne more zbuditi samo z vzkliki, marveč mora uporabiti tudi roke.

»Brez vas ne bomo šli!« jim zagotavljajo tovariši. »Spravite se takoj spat!«

Toda brigadirke so v dežurni deseti-tini, zato morajo še pomiti posodo, pospraviti v kuhinji ter pripraviti vse potrebno za kuhno drugega dne.

Zato ni nič čudnega, da ob zori ne slišijo klicev dežurne, ki pa tokrat noče uporabiti rok, ker ve, da niso dekleta spale niti tri ure.

»Naj se naspel!« pravi dobrovoljno in gre mimo njih.

Sele dopoldanski sončni žarki zbudijo dekleta.

»Kje so naši?« je njihovo prvo vprašanje.

»Že davno so na delu!« odgovori nekdo porogljivo iz kota svetle barake.

»Brez nas?« se zavzamejo brigadirke in se razočarane spogledajo. Solze jim privro v oči.

»Kako so mogli to storiti?« zakličejo bridko in stisnejo zoba, da ne bi zajokale na glas.

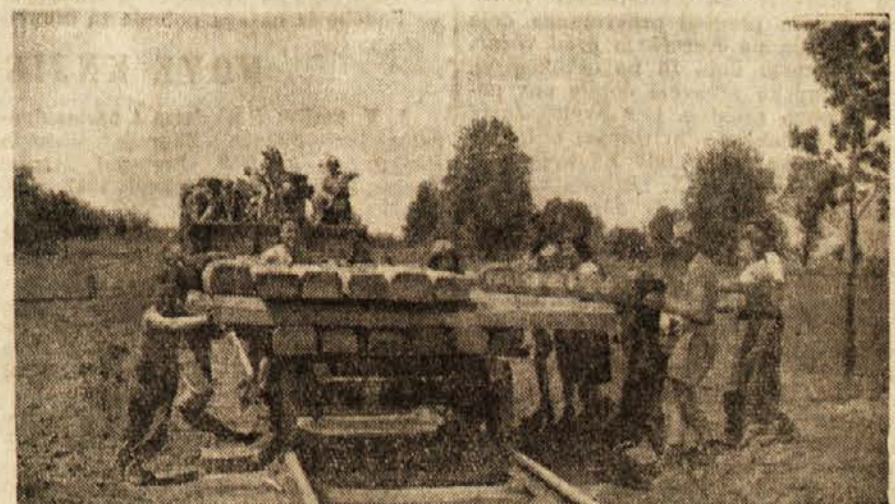
priključek na že obstoječo progo mora biti gotov čimprej, saj sicer ne bo mogoče pravočasno zgraditi most. Tu so tračnice položili kar na zemljo in zdaj z vlakom privlačajo zemljo, tračnice dvignejo in zemljo stestajo pod prago-ve; tako se nasip dviga višje in višje. Pri obrežju mora doseči višino devetih metrov. Za ves nasip bo treba 130.000 kubičkov zemlje. Tu dela šestnajst brigad v štirih izmenah, noč in dan. — Ljubljanska brigada je pred dnevi po-lagala tračnice, dolge po 20 m in težke skoraj poldrugo tona. Delo je bilo težko, a bilo je treba tudi spretnosti in znanja. Brigadirji pa so pri delu peli.

Ko je potekel delovni čas prvi skupini, mnogi brigadirji niso hoteli v taborišče.

»Kaj obed? Pustite nas! Tir je treba čim prej napraviti! Gre za vsako sekundo!« ugovarjajo in delajo dalje.

Prigovarjanje ne pomaga. Ostanajo pri delu. Obed jim morajo prinesiti iz barake. Pride noč, a brigadirji in brigadirke še ne zapuste dela. Polagajo težke tračnice dalje. Sele sredi noči ležejo ob tiru za uro ali dve, potem se takoj spet lotijo dela.

Najvztrajnejši tri dni in tri noči ne zapuste delovnega mesta; sele ko je po treh dneh in treh nočeh postavljena 930 m tira, odidejo v taborišče. Toda niso čemerni in utrujeni, marveč nasmejani, na ustih imajo pesem. Koraka-po pomosno ob prvem odseku proge, po katerem že vleče lokomotiva štirideset vagonov zemlje na nasip.

Ljubljanska brigada gradi progo pri savskem mostu.

Brigadir, visok, postaven mladinec, ki je izgubil levo roko v partizanih, bi rad vozil samokolnice, čeprav mu je komandir odredil druga, lažje delo.

Traktoristi USTROJ-a Celje odpravljajo napake orne kampanje, da bodo pri poletnih delih bolj uspeli

Nedvomno so letos traktoristi USTROJ-a iz Celje neprimerno bolj izpolnili svojo nalogo kot lansko leto. Kljub temu pomembnemu uspehu ne moremo mimo napak posameznih brigadirjev in traktoristov. Obravnavali bomo najizrazitejše primere slabih strani, ki so jih občutili zlasti zadrudniki in mali kmetje ponekod v Savinjski dolini.

Predvsem je važno dejstvo, da so vodili nekateri, zlasti veliki kmetje gonjo proti oranju s traktorji, da so skušali bojkotirati traktorske brigade in da zato niso sklepali pogodb za oranje. Toda ko so traktoristi pričeli z delom, so jih ti kmetje skušali na enak način pridobiti zase. Deloma so res uspeli. Tako so imeli tisti, ki so bili pred orno kampanjo najbolj vneti zagovorniki oranja z vprežno živino, prvi s traktorji izorano zemljo, sami pa so šli s svojo vprežno živino orat malim kmetom, seveda pod najtežimi pogoji. Zadovoljni nad uspehom so se zlasti v Braslovčah norčevali: »Nisem v zadrugi, pa so mi izorali preje kot vsem drugim.«

Eden glavnih krivcev tega napačnega postopanja je brigadir Rožanc Leopold, za katerega je ugotovljeno, da je dajal pri St. Jurju ob Taboru, v Prekopi in drugod prednost velikim kmetom, ki niso kontrahirali.

Pri oranju s traktorji ni važno le to, da brigada najprej opravi delo pri tistih, ki so sklenili pogodbo, temveč tudi to, da delo najbolje opravi. In tudi to za Rožanca ni veljalo! Gledal je le na preseganje norme, ne pa na kvaliteto oranja. Pri dodeljevanju parcel za oranje je bil Rožanc nekoliko pod vplivom traktoristov-domačinov, ki jim je bila važna le kvantiteta. Njim je dodelil večje parcele in so zato vsi presegli normo. Zaposlavljaj pa je mladega traktorista Geržina Antona iz Ilirske Bistrice, ki je moral orati najmanjše parcele, vse izpod 25 ha. Kljub temu pa Geržina le za neznatni odstotek ni dosegel norme, a je tako visoko kvaliteto orala, da so kmetje tega okolišja, zlasti iz St. Jurja ob Taboru, hoteli le njega in ga tudi sedaj vabijo k sebi.

Cepprav so mnogi opozarjali upravo o nepravilnem postopanju Rožanca, je bil razrešen šele po končani orni kampanji. Vsekakor je to mila kazen glede na povzročeno materialno in moralno škodo. Drug zgovorni primer nam nudi delovanje brigadirja traktorske postaje v Zalcu tov. Zupanca Ivana, ki je sicer presegel normo in tudi načrt oranja določene površine, ni pa nudil dovoljne pomoči osnovnim obdelovalnim zadrugam, ki so se po Savinjski dolini prav takrat osnovali. V te zadruge so se vključili skoraj sami mali kmetje, ki imajo do 5 ha zemlje in nimajo dovolj vprežne živine. Navzlic temu, da potrebujejo vso pomoč in paznjo, je brigadir Zupanc dal prednost velikim kmetom, ki imajo tudi po dva para konj.

Res je tudi to, da je Zupanc poslal traktorista orat zadrudniku, a je prišel predsednik KLO Petrovč in ga odvedel na parcelo KLO. Prav tu se je pokazalo nujno sodelovanje uprave USTROJ-a z ljudskimi odbori, množičnimi organizacijami itd. Pomanjkanje povezanosti so občutili zlasti v Petrovčah, kjer ima osnovna obdelovalna zadruga najmanj konj. Uprava USTROJ-a je to zadrugo precej zanemarila.

Posledica takega ravnanja je, da so ponekod mali kmetje iz bojznosti dali posameznim traktoristom nagrade, le da bi si jih pridobili za jesensko oranje.

Pred javnim tožilstvom se zagovarja tudi brigadir stalne brigade v Slovenskih Konjicah Klemenc Stane. Pustil je državo posestvo, ki je kontrahiral in ima v tem pogledu prioriteto, nekaj dni z raztrošenim gnojem na polju. Objubil je, da bo poslal traktor, med tem pa je orala drugim. Ta brigadir si ni nikdar napravil načrta za delo. Poleg tega je sam pokvaril traktor in dva dni ni o tem obvestil uprave. Okvaro je javil okrajni komite, sam pa je naslednji dan prišel na upravo, češ da je ona kriva, če trak-

tor stoji. Med tem je uprava poslala na postajo glavnega strojnika, ki je s tem, da je prestavil premikac pri magnetu, v dveh minutah spravil traktor v pogon.

Zaradi vsega tega je bil Klemenc razrešen. Na njegovo mesto je bil postavljen traktorist — udarnik Kotar Ludvik iz Velike Loke pri Trebnjem. Vsi so ponosni nanj, saj je kot traktorist prihranil največ goriva v Sloveniji. V mrtvi sezoni je v Slovenskih Konjicah razdelil stare šupe, shranil strešno opeko, ostali material pa uporabil pri ogradih starih, ki bi služili za remizo poljedelskih strojev.

Vzglede prave brigadirke je dala administratorka stalne brigade v Velenju tov. Šurc Greta. Ker je brigadir Kovarčič bolehal, je sama opravljala njegovo delo. Odlično je razporedila traktoriste in skrbel za dvig novih Tako sta mlada pomožna traktorista Arlič Ivan in Karačun Avgust dosegla lepe uspehe. Tov. Šurc se je prijavila za traktorski tečaj. Hoče postati brigadirka ženske traktorske brigade, ki bo ustanovljena.

Dogodilo se je tudi, da so brigade posameznih zadrug in KLO sami skrbeli za pravilno in hitro oranje zemlje. Kmetijski poročevalec KLO Grušovlje je odlično organiziral oranje. Skrbel je za vso vas. Prav tako je bilo pri Sv. Jurju ob južni železnici.

Kmetje Gomilekega in okolice so navdušeni za 17-letnega traktorista Zagoljčnika Ivota iz Šentpavleške brigade, ki je delal celo po 16, 17 ur na dan. Njegova zaslug je, da so kmetje tega okolišja navdušeni za traktorsko oranje. Bil je dvakrat nagradjen in je za zglede vsem starim traktoristom. Najboljši pa je traktorist Škarčič Ivo iz Ajdovčine. Pripada stalni brigadi v Zalcu. Traktoristi so ponosni nanj. Dodeljen mu je težki traktor za rigoljanje. Delo je izvrstno opravljal. Kmetje so se zjutraj kar posedli na njegov traktor in vsi hoteli le njega. Polnoma jasno je, da so lahko vsi navdušeni in ponosni nad takimi traktoristi. Nujno pa je, da grede tudi ostali po njihovi poti.

Povsem napačno bi bilo, če bi bil zaradi peščice nevrudnih traktoristov in

brigadirjev prizadet ugled kolektiva pionirjev sodobnega kmetijskega obdelovanja. Napake so sicer precejšnje. Treba bi jih bilo odpravljati sproti, treba bi bilo upoštevati pritožbe kmetov in zadrudnikov. Še bolj važno pa je, da se sedaj podvzamemo vsi ukrepi za uspešnejše nadaljnje delo.

Zaradi vsega tega je uprava USTROJ-a v Celju sklicala sestanek vseh brigadirjev in zahtevala od njih kritike. Smelo je kritiziral le brigadir Lapan. Očitaj je upravi, da mu ni pravočasno dostavljala lemežev, olja, rigolnih plugov in raznih rezervnih delov. Oglasili so se tudi drugi.

Uprava sama je sicer pozno odprla oči, toda s svojimi ukrepi je pokazala vso dobro voljo, da se s takim ravnanjem enkrat za vselej prekinje. Uprava priznava, da je odgovorna za mnoge napake, da je obiskovala le boljše brigade in se zanimala zlasti za tekmovalce, pri tem pa opušala sodelovanje z osnovnimi obdelovalnimi zadrugami, z ljudskimi odbori, množičnimi organizacijami itd. Odgovornost za napake sprejemajo tudi KLO in OLO, ki se niso dovolj zanimali za potek orne kampanje, pa ceprav so imeli stalno ljudi na terenu.

Po vseh teh ugotovitvah so se na skupnem sestanku zbrali predstavniki USTROJ-a, OLO za Celje-okolico, obdelovalnih zadrug, množičnih organizacij i, dr. Ugotovili so vzroke vseh teh napak in sklenili, da bodo delali v čim tesnejši mesebojni povezanosti. Na eni strani bodo KLO, obdelovalne zadruge in množične organizacije sodelovale s traktorskim brigadami, na drugi pa OLO z USTROJ-em.

Traktoristi se sedaj pripravljajo na košnjo. Montažne kosilnice za težke traktorje in navadne konjske vprežne kosilnice za lažje traktorje so že pripravljene. Prav tako so v pripravi sponoveznice za žetev na večjih površinah. Posebno pripravijo imajo z mlaticimaci. Poleg tega vršijo temeljito čiščenje vseh traktorjev, da bi ob nastopu poletnih del izvršili delo čim bolj v zadovoljstvo traktoristov samih, zlasti pa zadrudnikov in vseh ostalih kmetov.

Trošarina ne bo podraževala življenjskih potrebščin

Trošarina, zlasti v mestih je bila vseh eno največjih bremen delovnega ljudstva. Zaradi trošarine kmetje pogosto tudi niso dovažali v zadostni meri živil v mesta, tako da je trošarina posredno in neposredno podraževala življenjske potrebščine. Nova uredba o trošarini, ki jo je izdala vlada LRS in ki je bila objavljena v 21. številki Uradnega lista LRS od dne 24. maja t. l., je jamstvo, da posamezni kraji ne bodo več zlorabljali trošarine v breme delovnega ljudstva.

Trošarina se plačuje v mestih in krajih, ki so sedeži okrajnih ljudskih odborov ter v delavskih naseljih. Trošarina se blago, ki ga porabijo v teh krajih, trošarina se pa plačuje tudi od izkoriščanja določenih pravic in storitev.

Uredba predpisuje, da se ne sme obdavčiti s trošarino blago, ki je posebno pomembno za prehrano, nekatere pomembne surovine, razne življenjske potrebščine, prometna sredstva, kmetijski stroji, električna sila itd. Tako je prosto trošarina sveže in sterilizirano mleko, dalje moka za otroke, žito vseh vrst, kruh, kuhinjska sol, razno stavbno gradivo, navadno in medicinsko mlo, pripravljena zdravila, preparati za varstvo rastlin in sadja, zelena in modra galica, umetna gnojila, kalcijev karbid, nafta itd.

Za nekatero blago se sme uvesti trošarina le do določenih najvišjih zneskov. Tako sme znašati na moko največ 8 din za 100 kg, na zdrob, kosmiče, ričet, pšeno, rezance, makarone, riž, sojčive in zelenjavo, sveže sadje 20 din, na sadno mez-

go 50 din. Za živino sme znašati najvišja trošarina za govedo (razen telet) po 10 dinarjev na žival, za drobnico (razen jagnjet in kozličkov) pa po 5 din. Na sveže meso sme znašati največ 0,60 din (kg), na mrene izdelke, suho meso in slanino, svinjsko mašč in jedilno olje pa 1 din na kg. Na drva sme znašati največ 1 din za kubični meter, na premog pa 10 din za ton.

Trošarina se ne sme pobirati za blago, ki ga uporabljajo industrijska in obrtna podjetja kot surovine ali pogonska sredstva. Dalje na blago, ki ga deli Rdeči križ in blago, ki ga uporablja JA. Trošarina so prosti predmeti priseljenec. Prav tako so proste trošarine pošiljke živil do 10 kg učencem, vojakom, bolnikom in osebam, ki jim je odvzeta prostost.

Trošarina se pa sme pobirati na izkoriščanje pravic, n. pr. na prireditve (zabavne, plesne, glasbene itd.), na točenje alkoholnih pijač, izboževanje napisnih tabel, opravljanje gostinskih obriti nad določenim delovnim časom, na gostinske obrate, na posest psa, biljarda, na javne stave na tekamah in razne igre na srečo. Trošarina se nadalje pobira za storitve, n. pr.: za uporabo sejmišč, javne tehnične, klavnice, vodovoda, za zdravstvene storitve, za reklame, objave, oglase, za prenočevanje tujevc itd.

Ljudski odbori smejo pobirati trošarino le po odobritvi okrajnega ljudskega odbora, v večjih mestih (Ljubljana, Maribor, Celje) pa po odobritvi finančnega ministristva vlade LRS.

TURIZEM

Člani sindikata in njihovi svojci imajo na dopustu v državnih gostinskih podjetjih 25% popusta

Lani je bil uveden plačan letni dopust za vse delavce in nameščence. Letos bo deležni dopusta še mnogo več zaposlenec, ki ga lani bodisi niso mogli izkoristiti, ker so bili preveč zaposleni ali ker je bil že čas neugoden za bivanje v letoviščih in na deželi. Zdaj, ko odhaja od dne do dne več delavcev in nameščencev na letni dopust, je izdala zvezna vlada na predlog ministra za delo in ministra za trgovino in preskrbo uredbo o olajšavah med dopustom za vse člane Enotnih sindikatov in njihove družine. To bo lepo darilo vsem, ki pojdejo na dopust.

Ni le določena polovična voznina na vseh prometnih sredstvih, ki so v državni upravi, razen na letalih, temveč je določen tudi popust za sobe in hrano v vseh državnih gostinskih podjetjih, in sicer 25%. Tega popusta bodo lahko deležni v letoviščih, kopališčih in klimatskih krajih

med svojim letnim dopustom vsi člani sindikatov odtodno njihovi svojci, ki bodo prebili najmanj pet dni v istem gostinskem podjetju. Vozne olajšave veljajo za vse kraje. Popust na cene v državnih gostinskih podjetjih imajo razen članov sindikatov kot svojci: zakonec člana ali njegovi otroci do 18. leta. Razen tega so vsi člani sindikatov in njihovi svojci oproščeni plačevanja turističnih taks ter uživajo 50% popust na takse, ki so določene za storitve v kopališčih.

Voznih olajšav, oprostite plačevanja taks in popusta pri cenah bodo člani in njihovi svojci deležni na podlagi potrjena sindikalne podružnice, da je član zaposlen.

Uredba je že uveljavljena, tako da bodo olajšave lahko takoj deležni vsi dopustniki.

Dopisi »Ljudski pravici«

Pionirji osnovne šole na Prulah v Ljubljani se pripravljajo na pionirsko parado

V osnovni šoli na Prulah je že teden dni veselo razpoloženo. Vsi pionirji se skrbno pripravljajo na parado ter naglo izdelujejo loke in žoge, nabirajo cvetice itd. Na dan, ko je bila rajonska preizkušnja parade, so se pionirji naše šole zbrali pred napovedano uro pred šolo, odkoder so potem pod vodstvom učiteljev odšli na igrišče FD Krim.

Najboljši pionirji hodijo skoraj vsak dan osebno vabiti predstavnike vseh naših množičnih organizacij in oblasti, naj se udeležijo prve pionirske parade. Potem pa se srečni vračajo v svoje razrede, kjer sošolcem z zadovoljstvom pripovedujejo o svojih razgovorih s predstavniki oblasti.

Vse delo na prulski šoli poteka v smislu priprav za pionirski dan.

Dopis iz Srbije

Tudi na področju LR Srbije je v zadnjem času izredno mnogo dežja, tako da je nevarnost pred letošnjo sušo za daljšo dobo prešla. Na področju nižkega polja in vzdolž reke Morave kakor tudi po predelih okoliških gričev so žitne kulture, zlasti ozimna, v najlepšem razvoju. Rž in pšenica kažejo lepo. Koroza in krompir sta zaradi zgodnje spomladanske suše nekoliko zaostala v rasti, a se sedaj po dežju najlepše razvijata. Enako dobro kažejo tudi vinogradi in sadovnjaki. Pričakuje se izdaten pridelek vina in sadja, zlasti slive kažejo lepo.

Srbski kmet je zoral in posejal vso svojo zemljo. Marljivo srbskega kmeta pri delu je najboljši dokaz in jamstvo, da bo srbski narod dal v petletnem planu svoj zaželeni doprinos, s čimer se bo dvignila ekonomska moč naše domovine.

Rajh Joško.

OB PETDESETLETNICI »ZARJE«, PROSVETNEGA DRUŠTVA V KOPRIVI NA KRASU

Na Krasu je bilo prosvetno življenje precej živo že med osvobodilno borbo, zlasti pa je dobilo novega življenjskega poleta po osvoboditvi. Najprikladnejša oblika prosvetnega delovanja je bila v okviru obnovljenih prosvetnih društev. Tradicije teh društev, ki so živela še pred prvo svetovno vojno, so močne in zakoreninjene. Posebno paznjo in skrb so starijši člani društev posvetili mladini in jo pritegnili v prosvetno delo. Na ta način in s podporo množičnih organizacij je ljudska prosveta postala množična, globoko je zajela ljudstvo in ga vsestransko razgibala.

Vesaka vas si je samoiniciativno osnovala dramski krožek, organizirala pevski zbor in uredila knjižnico; le s prostori so imeli v začetku težave, toda pomagali so si z ureditvijo ljudskih domov celo na pogoriščih. Za večje prireditve so si pripravili oder kar na prostem.

Ni pomembnega praznika na vasi, da ne bi bil združen s kulturno prireditvijo. Med ljudstvom na splošno vlada veliko zanimanje za vsako prireditev in jih radi obklicujejo tudi iz osebnih in oddaljenih vasi. Kulturno-prosvetno delo pa je tudi po osvoboditvi združeno z velikimi težavami. Oblast v coni A ni niti malo dovažeta za napore ljudstva in ga stalno ovira pri delu. Ljudska prosveta dela in se razvija v znamenju politične borbe. V takih razmerah večkrat trpi kakovost, daei je učinek prireditev kljub temu pozitiven.

Lep primer kulturno-prosvetnega udejevanja kraških vasi je bila prireditev na prostem v Koprivi ob petdesetletnici prosvetnega društva »Zarja«. Nastop cele vrste pevskih zborov sosednih vasi je dolge proslave poseben, slavnosten pečat, in je obenem dokaz medsebojnega sodelovanja in pomoči raznih prosvetnih društev. Prvi je nastopil domači pevski zbor, ki se je zadnje čase okrepil s številnimi mlajšimi močmi in je dober, kljub temu, da trenutno nima stalnega pevovodje. Posebno se je izkazal mešan zbor »Venček« iz Dutovelj. Zbor šteje nad 85 članov, ima redne vaje dvakrat na teden in je eden najboljših na Krasu. V načrtu ima samostojen koncert in gostovanja po raznih krajih, med drugimi tudi v Ljubljani. Tudi moški zbor iz Kobjeglave ima več uspehov. Pred časom so na domačem odru uprizorili »Kovačevega študenta«. Dobri so tudi zbori iz Tomaža, Skopega in

Biti hočemo med prvimi

Naša brigada je bila do sedaj edina zastopnica slovenska mladine na IV. sekciji Maglay. Od nas so mnogo pričakovali, največ seveda na kulturno-prosvetnem polju. Sodeč po dosedanjih rezultatih, se glede nas niso zmotili. Na redili smo plan dela za vse sektorje, katerega smo se tudi vesno držali. Uspeh ni izostal. Naš prvi desetdnevni plan smo prekoricali za 52%, za drugi desetdnevni plan smo se obvezali, da ga bomo izvršili v sedmih dneh namesto v osmih, vendar je videti, da bo izvršen že v šestih dneh. Tudi v fizikalni nismo zaostali. Najprej smo si osvojili prvenstvo našega sektorja v nogometu, odbojki in lahkotletiki, sedaj pa smo premagali v nogometu še 21. sektor z rezultatom 3:1. Če bomo premagali 19. sektor, bo naša brigada zastopala IV. sekcijo v fizikalni.

Tudi taborišče smo okrasili tako, da je lahko marsikateri brigadi za zgled. Seveda ga še stalno dopolnjujemo. Sicer nam je pri vsem tem primanjkovalo časa, pa je vendar šlo, saj se je vsak zavedal svoje dolžnosti. P. Pepi.

STARO SELO PRI KOBARIDU.

Vaščani Starega sela pri Kobaridu so ob priliki izleta v partizansko bolnišnico »Franjo« pri Cerknem zbrali vsoto 1360 lir za dijaški dom gimnazije v Tolminu, v katerem se vzgajajo sinovi padlih borcev. Vas Trnovo pa je nabrala za mladinsko progo 4310 lir. P. P.

MLADINSKA PROGA — I. mariborska delovna brigada — Alfonza Sarhač je v prvem desetdnevem tekmovanju izkopal in prepeljala 4476 m³ gromača in s tem presegla svojo sprejeto delovno obvezo za 78 m³. Poleg tega je okištala okrog 1500 m² terena in izkopala ter prepeljala 105 m³ kamenja. Brigada je formirala tudi novo četo za specialna dela pri betoniranju.

4.—5. številka »Obzornika«

Nova dvojna številka »Obzornika«, mesečnika za ljudsko prosveto, je vsebinsko bolj bogata in razširjena. Poleg člankov, ki obravnavajo problematiko ljudske prosvete, objavlja tudi več beletrističnih prispevkov.

Bogo Grafenauer v nadaljevanju svoje razprave o »Naši Koroški« piše o načrtih in nasilni germanizaciji Koroške, nadalje o plebiscitu leta 1920 in plebiscitu krvi v drugi svetovni vojni ter o borbi Korošcev pod zavezniško upravo za priključitev k Jugoslaviji. Tov. Matjaž v svojem članku »Ljudska prosveta na Slovenskem Koroškem« daje pregled prosvetnega dela in življenja na Koroškem pred vojno, v partizanski dobi in po osvoboditvi, ko je ljudska prosveta dobila nov pol in novo vsebino. Lev Svetek-Zorin podaja v članku »Partizanski miting v Reziji« nekaj spominov na delo propagandne skupine IX. korpusa na najzadnejšem delu naše domovine. Zanimiva je razprava »Začetki ruskega gledališča in dramatičnega dr. Bratka Krefta, kakor tudi nadaljevanje »Svojevrsnega poklica« Sergeja Obrazcova. Svetko Zagorski razčlenjuje v »Razgovoru o igrah« dramska dela, ki so bila poslana za natečaj ljudske prosvete; posebno se ustavlja ob igri »Tovariši iz Haloza« in ugotavlja, da je pri takih igrah, ki obravnavajo družbeni razvoj v narodno osvobodilni borbi, nujno potrebno poznati zakonitosti družbenega razvoja in se poglabiti v socialno bistvo osvobodilnega boja. V članku »Kakšen bo naš film« piše Fr. Kosmač o možnostih razvoja našega

filma. O izkušnjah iz gledaliških tečajev v Guštunju in Slov. Bistrici piše Janko Dolar. Na dveh straneh je natisnjena razpredelnica iger, ki se pripravljajo za ljudske odre. »Poročila s terena« so zanimiva, ceprav so zajela v obliki dopisov vse premajhen del našega prosvetnega življenja. Stoletnici »Gorskega venca« je posvečen članek Viktorja Smoleta in krajši odlomek v novem slovenskem prevodu. Priobčen je tudi članek in več fotografij iz razstave jugoslovanske umetnosti 19. in 20. stoletja. V rubriki »Nove knjige« ocenjuje Milena Mohoričeva Kosmačeve Podobe iz našega pohoda in Stanko

NOVE KNJIGE IN REVIEJE

J. V. Stalin: Marksizam in nacionalno-kolonialno pitanje. Zbornik izbranih člankov in govorov. Prevredel Zvonko Tkalec. »Kultura«. Beograd 1947. 380 strani.

Tone Sifrer: Kmet in stvarl. Izbor iz pesmi in proze. Slovenska Matica v Ljubljani. Str. 175. Ljubljana 1947.

A. Vinogradov: Tri barve časa. Roman v štirih delih. Prevredel Janez Podgornik. »Slovenski knjižni zavod«. Prva in druga knjiga. Ljubljana 1947. Prva knjiga str. 292; druga str. 298.

Fran Roš: Pesmi iz ječe in pregnanstva. »Družba sv. Mohorja«. Celje 1947. 60 strani.

Vinko Müderndorfer: Verovanje, vere in običaji Slovenec (narodopisno gradivo). Peta knjiga: Borba za pridobivanje vsakdanjega kruha. »Družba sv. Mohorja«. Celje 1947. 826 strani.

Javor Izbrane pesmi Sim. Gregorčiča.

Prispevek v prozi: Gabrova »Marjanina hiša«; Ingoličeva »Nepotrebna pot Jakoba Kapuna« in »Penzionisti Trampušu« so vzeli sobo F. Godine, so vzeti iz sodobnega življenja. V prevodu je priobčen krajši odlomek iz romana »Cement« F. Gladkova. Priobčene so tudi pesmi: »Rdeča zastava« Pavla Vresnika, »Partibele« Leonida Pervomajskega v prevodu F. Albrehta.

»Povest o kuznekostruju in ljudeh Kuznecka« Majakovskega v prevodu A. Debeljaka in »Sovjetska vojska«, ki jo je priredil M. Klopčič po M. Ušakovu. Posebej je treba omeniti Vladimira Nazora »Titov Napreč« v Klopčičevem prevodu s priredbo za zborni recitacijo Staneta Severja.

Prežihov Voranc: Naši mejniki. »Družba sv. Mohorja«. Celje 1947. 158 strani.

Dr. Lavo Cermelj: Kako lahko vidimo v temini in skozl meglo. »Slovenski knjižni zavod«. Ljubljana 1947. Str. 37.

Dušan Lalevič: Zapiski iz Dachaua. Prevredel Jože Zupančič. »Slovenski knjižni zavod«. Ljubljana 1947. Str. 116.

N. Vodovozov: Gogolj. Mojstri in vzorniki. »Slovenski knjižni zavod«. Ljubljana 1947. Str. 142.

K. N. Deržavin: Rousseau i rousseauizam. Iz rusčine prevredel Radovan Teodosič. Veliki ljudi in njihova dela 12. »Kultura«. Beograd 1947. 75 strani.

Mladinska revija. Izdaja »Mladinska knjiga«. Leto II. Št. 4—5. Ljubljana 1947.

»Popotnik«. List za vzgojo, prosveto in kulturo. Letnik 64 din. Štev. 2-5. Ljubljana 1947.

Položaj na Srednjem in Daljnem vzhodu

Velika Britanija namerava ustvariti iz Indije dva dominiona

Delhi, 6. junija (Tass). Načrt britanske vlade o Indiji, v katerem predvidevajo delitev države v dva dela — Hindustan in Pakistan, v političnih krogih živahno komentirajo. Večina članov kongresa je mnenja, da bodo separatisti kmalu razumeli brezplodnost gospodarske delitve Indije, in čim se bodo verke strasti polegle, bo država zopet enotna.

Nezadovoljstvo povzročajo predvsem namen Anglije, ustanoviti dva dominiona, kajti to more po mnenju članov kongresa za dolgo časa zavleči nastop popolne neodvisnosti Indije. Izdelava ustave, delitev armade in finance bo zavzela mnogo časa, v katerem bo Indija ostala dominion in bo tako odvisna od volje Anglije. O usodi hindujskih kneževin piše list »Indian News Chronicle«: »Mountbatten je govoril o pogodbenih obveznostih med Anglijo in knezi, toda kakršne koli so te obveznosti, vendar obstoja še ena sila — ljudstvo kneževin, katerih interesov ni mogoče žrtvovati. V interesu narodov kneževin, ki imajo edini pravico odločati o svoji bodočnosti mora podkralj uporabiti ves svoj vpliv, da bi ne bilo mogoče knezom delati proti naprednim silam.«

gih kneževinah vodijo knezi teroristično kampanjo proti ljudstvu, ki zahteva reforme. Če kneževine ne bodo korakale v isti vrsti z bolj naprednimi strankami države in se ne bodo opirale na podporo ljudstva, so množični nemiri neizbežni.«

Voditelj Sikhov Tabra Sing je izjavil, da Sikhi ne morejo sprejeti delitve Punjaba, kot je predvideva načrt. Prav tako

je izjavil, da bo sedanja delitev, ki je daleč od tega, da bi odstranila nemire, slednje samo zaostrila.

Voditelj hindujskega nacionalnega kongresa v Združenih provincih Tandon je izjavil, da načrt izdaja interese hindujskega ljudstva in hindujskega nacionalnega kongresa ter da se država bliža strahotnim nemikom.

Nizozemska krši pogodbo z Indonezijsko republiko

Haag, 6. junija. (Tass.) Indonezijski list »Merdeka« protestira proti ultimatu nizozemske vlade, ki je naperjen proti neodvisnosti indonezijske republike, in piše, da so nizozemske zahteve nesprejemljive. Agencija ANP poroča, da so se vsi ministri zbrali v Džokjakarti, kjer bodo razpravljali o položaju, ki je nastal zaradi novih nizozemskih zahtev.

Po poročilih iz Džokjakarte je demokratični blok indonezijske republike zedinil socialistično in Komunistično partijo ter organizacijo socialistične mladine. Dne 2. junija je bil objavljen komunike, v katerem protestirajo proti novim nizozem-

skim zahtevam iz ultimata z dne 27. maja, ker so v pravem nasprotju s podpisano pogodbo.

Po poročilih iz Batavije je samo na dveh indonezijskih otokih, Javi in Sumatri, okrog 70.000 nizozemskih vojakov. Iz Nizozemske bo v kratkem prišlo na Javo in Sumatro še okrog 70.000 vojakov. Po zadnjih poročilih iz Indonezije so začele nizozemske čete še pred potekom ultimativnega roka obsežne operacije južno od Surabaje. Agencija Antara poroča, da je na srednjem odseku bojišča nizozemska pehota s podporo topništva napadla Indonezijece.

Amerika gradi nove vojaške objekte v Turčiji

Ankara, 6. junija. Tass poroča: Turški list »Kuvet« poroča, da je bivši svetovalec zunanjega ministrstva ZDA za petrolejska vprašanja Tornburg, ki se sedaj mudi na obisku v Turčiji, odpotoval v Zongulak, področje premočnikov. V intervjuju, ki ga je dal, je Tornburg izjavil, da bo po natančnem proučevanju Turčije poslal poročilo v ZDA, nakar bodo odposlanstva raznih družb odšla v Turčijo. Tornburg je že obiskal Adano, Mersino, Tarsus, Djeihan, Zeumartalik in Karataš.

Isti list poroča, da bodo obiskali nekateri člani ameriške vojaške misije v Turčiji Kirakale, da bi pregledali vojne tovarne. Pogajanja bodo obsegala moderniziranje in razširjanje turških vojni tovarn. List piše, da bodo vojaške potrebe Dardanel glede na njihovo strah-

teško važnost ugotovljene na kraju samem. List »Akşam« sporoča, da pričakujejo v Turčiji še več ameriških misij, ki se bodo tudi bavile z vojaškimi vprašanji. List »Son Posta« prinaša poročilo o gradnji »kolosalne baze« na turški sredozemski obali, ki naj bo »turški Singapore«. »Son Posta« nadalje piše, da so ameriški strokovnjaki ugotovili, da je potrebno zgraditi glavno bazo na Sredozemskem morju v bližini Bodruma.

Priporočili so tudi obnovo prometne zveze med Bodrumom in notranjostjo. Američani imajo v načrtu, da vložijo 150 milijonov dolarjev za gradnjo pristanišča v Smirni in da zgradijo centralno železniško postajo, v katero se bodo stekale vse železniške proge v Anatoliji. List ne navaja virov teh poročil. O tem bodo izdali sklep, ko bo prispela ameriška misija v Smirno.

Vedno večje nezadovoljstvo delovnih množic v Italiji

Rim, 6. junija. (Tanjug.) United Press poroča, da je določil predsednik italijanske vlade De Gasperi Giuseppe della Christina za novega finančnega ministra in Gustava del Vecchia za zakladnega ministra.

V poročilu o položaju v Italiji po sestavi vlade brez komunistov in socialistov, poudarja United Press, da se nezadovoljstvo naprednih strank delovnih množic vedno bolj širi. Na borzi vlada tendenca padanja tečajev delnic, prav tako pa tudi padajo tečaj deviz.

NIKOLA PETKOV IZROČEN SODIŠČU

Sofija, 6. junija. (Tanjug.) Na populanskem zasedanju Velikega narodnega sobranja pod predsedstvom Vasila Kolarova, ki so se ga udeležili predsednik vlade Georgij Dimitrov in člani vlade, so vzeli pred prehodom na dnevni red v pretes zahtevo javnega tožila sofijskega oblastnega sodišča, naj se narodnemu poslancu Nikoli Petkovu odvzame poslanska imuniteta in naj se Petkov izroči sodišču. Veliko narodno sobranje je sklenilo, naj komisija za pravosodje pretrese zahtevo javnega tožila.

V času, ko je komisija razpravljala o tej zadevi, je govoril predstavnik parlamentarne skupine bolgarske delavske partije (komunistov) in predsednik komisije za zunanje zadeve Vladimir pop Tomov o načrtu ustave.

Po triurnem zasedanju je komisija za pravosodje predložila predlog plenumu, naj se odvzame Nikoli Petkovu glede na obsežno dokazno gradivo, ki ga kompromitira v zvezi s konspirativnimi in prevratniškimi organizacijama »Neutralski oficiri« in »Vojaška zveza«, poslanska imuniteta in naj se izroči sodišču. V zvezi s tem predlogom komisije se je razvila diskusija, ki so se je udeležilo 10 poslancev iz vladne večine in opozicije. Na koncu je imel še Nikola Petkov svojo besedo, nakar je Veliko sobranje izglasovalo z večino glasov, da se Nikoli Petkovu odvzame imuniteta in da se izroči sodišču. Za predlog komisije so glasovali vse domovinsko-frontovske skupine.

Nikola Petkov je bil izročen sodnim oblastem na predlog javnega tožila sofijskega oblastnega sodišča.

Anglo-norveško vojaško sodelovanje

Oslo, 6. junija. (Tass.) Po poročilu »Arbeiderbladet« je uradni predstavnik norveške vlade izjavil, da je bila med Norveško in Veliko Britanijo podpisana pogodba, s katero se je Velika Britanija obvezala, da bo prodala Norveški večje število letal, pet rušitev in precej raznega orožja. Obvezala se je tudi, da bo dala Norveški v najem britansko »Aretusac« za štiri leta brez odškodnine.

Po doslej dobljenih obvestilih bo prišla na dnevni red standardizacija britan-

ske in angleške oborožitve. Norveška bo kupila od Velike Britanije orožje za pehoto, vojaška vozila, morda tudi tanke, kakor tudi Spitfireje in loveška letala s specialnim pogonom.

Ameriški senat ratificiral mirovno pogodbo z Italijo

Washington, 6. junija. (Tanjug.) Reuter poroča, da je ameriški senat izglasoval z 79 proti 10 glasovom ratifikacijo mirovne pogodbe z Italijo. Ratifikacija mirovnih pogodb z Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo je bila izglasovana z aklamacijo.

Razdelitev Indije ni v interesu indijskega ljudstva

Poluradne izjave kažejo, da se je bistvo problema Indije izkristaliziralo v eno besedo — delitev. Ta delitev bi bila: 1. Razdelitev provinc Hindustan in »Pakistan« — slednja bi bila razdeljena na dve področji v severozapadni in severovzhodni del in sicer brez koridorja. 2. Eventualna razdelitev Punjaba in Bengalije na dva dela, da se loči ozemlje z muslimansko večino v zapadnem Punjabu in vzhodni Bengaliji od ozemlja, kjer prevladujejo Hindii. Zato bodo najbrž določili plebiscit. 3. Neodvisnost držav, ki jih vodijo principi, kot suvereni držav Rajistan, ki se bodo kot federalne enote lahko priključile Hindustanu ali Pakistanu, odn. ostale neodvisne, ali pa se kot federalne enote združevale med seboj in sklepale separatna zavezanstva, odnosno zavezanost v Britanijo.

Ali bo ostal sploh kak center za Indijo kot celoto? Verjetno je, da bodo skušali ustanoviti nekakšno središče za zunanje politične in obrambne zadeve, da se zadovoljijo britanski strateški načrti. Razdelitev Indije je politični ukrep, ki naj razcepi in oslabi ljudske sile, kajti za anglo-ameriško reakcijo je indijski sektor življenjsko važen.

Ali bo ta »rešitev« rešila problem Indije? Ustvarila bo serijo slabotnih in med seboj sovražnih držav; med njihovimi an-

tagonizmi pa bo britansko gospodstvo ostalo vrhovni razsojvalec. To je posledica izvajanja načela »divide et impera«, »deli in vladaj«.

Vodstvo Muslimanske lige, ki se upira vsaki skupni poravnavi, računa sedaj na to, da bo dobilo »Pakistan«, temu je Kongres doslej trdovratno nasprotoval. Če bi delili Punjab in Bengalijo, kot so to nedavno predlagali voditelji Kongresa, bi to pomenilo »pokvečen in od moljev razjeden Pakistan«, ki ga po Jinnahovi izjavi Liga ne bo nikoli sprejela. Tako »poravnava« bi bila torej celo v primeru, da bi jo bilo mogoče vsiliti, povod za nove konflikte in spreminjanje meja. Ne smemo si delati iluzij o pomenju te delitve. Ne gre samo za delitev Indije na dva dela, čeprav bi bila že taka delitev resna zadeva.

Hyderabad in Travancore sta že izjavila, da se hočeta priložiti za neodvisni suvereni državi v zavezanstvu z Veliko Britanijo. Govori se o ustanovitvi Rajistana, ali separatne Indije princev, ki bi bila v zavezanstvu z Veliko Britanijo. Predlog za delitev Punjaba in Bengalije je globoko ranil čustvo enotnosti obeh narodov.

Vsi ti predlogi bi bili povod za nove in strašne zapletitve. Reakcija in sovražni narodne svobode Indije pripravljajo razbitje Indije. Ti predlogi so predlogi za razkosanje Indije z vsemi nepreračunljivimi in škodljivimi posledicami, ki bi jih imelo tako razkosanje za razvoj demo-

kracije ali gospodarskega in družbenega napredka v Indiji. To bi stlačilo enotni delavski razred in kmečko gibanje Indije v nesmiselne državne meje.

Kako je prišlo do tega težkega in nevarnega položaja?

Vsa opozorila levičarjev, da načrt vladne misije ne bo rešil indijskega problema, ampak da bo samo ojačil in poudaril politično delitev, povzročil nov zastoj in novo britansko arbitražo in pripravil eventualno delitev Indije skladno z linijami ki so bile začrtane že prej v poluradnem Couplandovem načrtu, so dogodke le potrdila in utemeljila. Atlejeva izjava z dne 20. februarja je jasno utrla pot delitvi. S tem, ko pravi, da Britanija ne bo sprejela ali ratificirala sklepov večine suverene ustavodajne skupščine, če se jim bo upirala manjšina, je objuljena nasprotnikom nagrada.

Ta izjava je sprožila še ostrejši boj za oblast v zadnjih treh mesecih v kritičnih provincih, predvsem Punjabu, na Severozapadni meji, Bengaliji in v Assamu ter povzročila splošno poslabšanje položaja.

Iz izkušnje vemo, kako imperializem, kadar ga napredek narodnega gibanja prisili k umiku, vedno išče, da bi kot svojo dediščino zapustil razkosane države. Poznamo delitev Irske, odprte rane, ki ovirajo napredni razvoj severne in južne Irske ter zastruplja anglo-irske odnose.

Danes vidimo načrte za razkosanje Palestine. Vidimo neuspeh egiptskih pogajanj zaradi britanske zahteve po na-

FIZKULTURA

KVALIFIKACIJSKI POKAL

Tekma med »Enotnostjo« in »Metalcem« bo odločila o udeležbi slovenskega moštva v zvezni ligi

V nedeljo 8. t. m. ob 17. uri bo na igrišču Enotnosti ob Tyrševi cesti odigrala povratna nogometna tekma med FD Enotnostjo, slovenskim nogometnim prvakom, in FD Metalcem iz Zagreba za kvalifikacijski pokal. Finalisti tega tekmovanja vstopijo v Zvezno ligo, a polfinalisti igrajo še tekme z 11. in 12. društvom na tabeli državnega prvenstva.

Ta tekma je torej odločilna za vstop slovenskega moštva v Zvezno ligo. Prvo tekmo v Zagrebu je dobil Metalac z dokaj slabo igro z rezultatom 1:0. Toda njegova zmaga je bila zaslužena. Z ozirom na to je Metalac tudi v drugi tekmi favorit. Metalac je prodorno moštvo. Enotnost je najmočnejša v obrambi in halfiniji. Toda v nedeljo mora dobiti tekmo vsaj z dvema goloma razlike. V obratnem primeru bosta morali po dveh podaljških po 15 minut oboje moštvi odigrati še eno tekmo na nevtralnem terenu.

Torej dva gola razlike! S tem ni rečeno.

da je vse odvisno od napadalne vrste. Ne vse moštvo mora zaigrati z vso resnostjo, z isto postrvovalnostjo kot v Zagrebu, a napadalna vrsta naj stremi, da z odločnostjo (brez nerazvorne, ki je tudi čisto posledica čuta odgovornosti) izkorističta igro ostalega moštva.

Se ena stvar lahko podpre zmago slovenskega moštva. To je pravilno športno bodrenje igralcev. Že v prvi tekmi je mala skupina slovenskih navijačev učinkovito podprla svoje moštvo, o čemer je pisalo tudi zagrebško časopisje. Tudi na domačem igrišču je pomoč navijačev, ki pa ne sme niti z eno besedo izražati nerazpoloženja proti gostom, potrebna. Prepričani smo, da bo ljubljansko športno občinstvo s številnim obiskom moralno podprlo in vzpodbujalo naše moštvo v tej odločilni tekmi.

V predtekmi bosta igrali vojaški moštvi Postojne in Maribora za armadno prvenstvo.

Danes se nadaljuje armadno nogometno prvenstvo

V četrtek se ni brez presenečenja končalo II. kolo armadnega prvenstva

Moštvo Doma armije je zaslužno premagalo Radovljico s 4:2 (4:1).

Reka: Maribor 5:0 (1:0).

Reka je sigurno proti vsem pričakovanjem zmagala nad favoritom Mariborom, toda z nekoliko previsoko izraženim rezultatom.

Stanje po drugem kolu je naslednje: 1. Dom armije, 2. Reka, 3. Radovljica, 4. Postojna in 5. Maribor.

Tretje kolo se bo začelo danes, v soboto, s tekmo med Radovljico in Kranjem. Tekma med Postojno in Mariborom bo predtekma k tekmi Enotnost: Metalac, ki bo s nedeljo na igrišču Enotnosti ob 17.

Motorna krošna cestna dirka, ki bodo v nedeljo 8. junija t. l. se bodo pričele že ob 14.30 in ne ob 16, kot je bilo javljeno v »Ljudski pravici« dne 5. junija.

Subotški »Spartak« je igral z rumunskim prvakom neodločeno 1:1

Prisrčen sprejem jugoslovanskih nogometašev in rokoborcev v Romuniji

Subotški »Spartak« je 1. in 2. junija gostoval v Romuniji in igral prvi dan proti petemu rumunskemu moštvu CFR. V lepi igri ga je premagal z 4:3 (2:0). Subotški rokoborci pa so se borili neodločeno 4:4 z rokoborci CFR. V Romuniji je bil »Spartak« zelo lepo sprejet. Že v obsežnem mestu so jih čakali z avtomobili, jim privedli v Fenišvaru in Aradu prisrčen sprejem s pozdravnimi govori.

V Aradu je igral »Spartak« z rumunskim prvakom »Ios« neodločeno, kar predstavlja zanj velik uspeh, saj je znana kvaliteta rumunskega nogometa. Rokoborci so premagali rumunske rokoborce »Lokomotive«.

Tekmovanje v zbiranju naročnikov »Poleta«

Okrajni fiziklturni odbor za okraj Prevalje v Slovenjgradcu napoveduje vsem okrajnim fiziklturnim odborom v LR Sloveniji tekmovanje v zbiranju naročnikov za naš list »Polet«. Tekmuje se v naslednjih točkah:

1. kateri okraj bo v treh mesecih zbral največ novih naročnikov;
2. kateri okraj bo bolj skrbel, da bo članarina vseh novih naročnikov redno plačana;
3. kateri okraj bo poskrbel za poravnavo vseh zastankov na naročniški listi.

Tekmovanje traja od 15. junija do 15. septembra 1947.

To tekmovanje ima namen podpreti slovenski fiziklturni delnik, ki s svojimi informativnimi, strokovnimi in vzgojnimi članki mnogo doprinese k množičnemu in kvalitetnemu dvigu naše fizikulture.

Prvenstvo mariborskega okrožja v odbojki

V nedeljo 8. junija se bodo ob 9. uri v Slovenjgradcu tekme v odbojki. Za tekme vlada povesel veliko zanimanje, saj bodo nastopili naši najboljši odbojkaši. Prireditev je Mariborsko okrožje tekmovanje pa bo izvedel strokovni odbor FD Slovenjgradca, ki vabi vse fiziklturnike in fiziklturnice, da si ogledajo tekmovanje, polpodne pa lahko odhite ven v naravo. Prehrana za tekmovalce bo urejena, v kolikor bodo društva pravčasno prijavila svojo udeležbo. Opozorjamo vse na povzlistico v objavi.

Kratke vesti

V Zagrebu se je končalo prvo kolo troboja v rokoborbi med Zagrebom, Subotico in Sofijo. V četrtek je ekipa Zagreba premagala Sofijo z 12:4.

V četrtek 5. junija se je v Zrenjaninu odigrala kvalifikacijska tekma med »Dinamo« iz Pančeva in »Makedonijo« iz Skoplja. V tej že tretji tekmi je zaslužno zmagal »Dinamo« z 2:1 in se kvalificiral za polfinalno teko tekmovanja.

Reprezentanti Budimpešte sta premagali »Crveno zvezdo«. V Beogradu sta gostovali moška in ženska reprezentanca Budimpešte v kosarki. Igrali sta proti odgovarjajočim ekipam »Crvene zvezde«. Budimpešta je zmagala v srečanju ženskih ekip 42:9, v srečanju moških ekip 40:33 (31:17).

Vodoravne črte kažejo muslimansko ozemlje, ki je nesporno. Kvadrataste črte kažejo ozemlje, ki ga zahteva muslimanska liga, kongres pa temu nasprotuje. Poševne črte kažejo ozemlje, poseljeno s Hindi (Hindustan). Bela polja pomenijo države princev (Rajistan).

Posledica tega je, da se bo konflikt le pojačal.

Kaj moramo storiti? Ali je mogoče preprečiti delitev in razbijanje Indije? Ali je mogoče rešiti enotnost Indije celo v tej pozni uri?

V Indiji je samo ena pot: vse domoljubne sile Indije, Hindii, Muslimani ali Sikhi, Kongres, Liga ali komunisti se lahko zblizajo na osnovi demokratičnega sporazuma, da mora o bodočnosti Indije odločati indijsko ljudstvo, in da mora samo demokratično načelo samoodločbe za vsako narodno kulturno in teritorialno skupino rešiti vprašanje političnih oblik, skladno z željami dotičnega ljudstva.

To je edini način za demokratično in nekrvavo rešitev tega vprašanja. To je edini način, da se ponovno zgradi resnična, živa enotnost Indije na osnovi prostovoljne zveze.

Imperialistični načrti za razkosanje Indije morajo biti pregaženi. Velizastno narodno enotnost, ki se je v velikem zanosu pojavila po vojni v vsej Indiji moram obnoviti; to je nujen poziv današnjih dni za Indijo.

Toda mi v Britaniji imamo odgovornost. Ne smemo pustiti, da britanska politika zastruje indijske probleme, poudarja delitve in usiljuje razsodbe. Mi v Britaniji moramo storiti vse, kar je v naši moči, boriti se moramo proti vsem imperialističnim načrtom za razkosanje Indije in zametiti, da bo popoln efektiven in hiter umik britanske kontrole dal indiskemu ljudstvu svobodo, da bo samo odločalo o svoji bodočnosti.

Palme Dutt («Daily Worker»)

OBVESTILA

POZIV bivšim zavarovancem Pokojninskega zavoda za namestece

Po predpisih člena 86 Uredbe o izvajanju socialnega zavarovanja po predpisih Zakona o socialnem zavarovanju delavcev, namestečev in uslužbencev, morajo zavarovanci, ki so zaradi nezaposelnosti v času od 1. aprila 1941 pa do 31. maja 1945 zahtevali povračilo premij, vplačanih za pokojninsko zavarovanje, to zavarovanje obnoviti s tem, da vplačajo polovico zneska, ki bi jim v dinarski valuti pripadal kot povračilo premije ob času prenehanja zavarovanja. Vplačilo ustreznega zneska se more opraviti naenkrat v celoti ali v obrokih, tekem 5 let. Če bi ustreznega zneska v tem času ne bil v celoti vplačan, se bo računalo za pokojninsko zavarovanje samo tisti čas, ki ustreza opravljenemu vplačilu.

Zavarovanci, ki so ali bodo tekom leta 1947 obvezno pokojninsko zavarovani pri Državnem zavodu za socialno zavarovanje, morajo predložiti prijavo za obnovo pokojninskega zavarovanja najkasneje do 31. decembra 1947. Prijavi morajo priložiti potrdilo pristojnega ljudskega odbora, da je bila njihova brezposelnost posledica razmer, ki so jih povzročili vojni dogodki.

Državni zavod za socialno zavarovanje, podružnica Ljubljana in Maribor

NOVO IZDANI STANDARDI ZA LES

Zaradi uvedbe enotne klasifikacije in navedenih pogojev za neobdelan ter žagan les iglavcev (smreke, jelke in bora) na vseni teritoriji Federativne ljudske republike Jugoslavije, je zvezna komisija za standardizacijo izdala standarde:

1. Neobdelan les — razvrstitev in merjenje.

2. Neobdelan les — tehnični pogoji za dobavo.

3. Žagan les iglavcev — smreka in jelka.

4. Žagan les iglavcev — bor.

Z odločbo predsednika zvezne načrtno-komisije 7. aprila 1947 Sl. list FLRJ št. 38-1947 z dne 6. maja 1947 so omenjeni standardi postali obvezni.

Standardi so važni za vse gospodarske obrate, lesno-projekcijske zrudre, teatarska, mizararska, gradbena in druga podjetja, ki rabijo les v svojih obratih.

Standardi se določijo proti povračilu stroškov pri resornih ministrstvih.

POSJOJILA ZA NABAVO KURJAVE

Mestna hranilnica v Ljubljani bo tudi letos v smislu določil Uredbe z dne 3. 4. 1947 dovoljevala posojila za nabavo kurjave proti 6 mesečnemu odplačilu in znižani obrestni meri 4% do največ 2000 din.

Sporazumno z DZS, centralo Narodne banke za LRS ter Naprozo v Ljubljani bo te kredite za Ljubljano in okolico podeljevala le Mestna hranilnica Ljubljanska.

Da se postopek pri podeljevanju čim bolj poenostavi in da se prepreči izguba delovnega časa za posamezne prosilce, se bo izvedlo to kreditiranje za aktivne namestece in delavce preko njihovih sindikalnih podružnic, ki bodo dobile od glavnega odbora ES oziroma Mestne hranilnice vsa potrebna navodila.

Vpokojenci in drugi potrošniki, ki niso člani sindikatov, naj se za kredit obrnejo naravnost na Mestno hranilnico, kjer dobe potrebna navodila ter tiskovine.

PREMIERA PRVEGA JUGOSLOVANSKEGA UMETNIŠKEGA FILMA

Slavica

Avala film - Beograd

Nov filmski „Obzornik — števil. 11.“ — Triglav film

KINO „UNION“

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Drama

Sobota, 7. ob 20: Shakespeare: »Mnogo hrupa za nič«. Red A.

Opera

Sobota, 7. ob 20: Verdi: »Traviata«. Gostovanje Antona Dermote in Zlate Gjunjance. Izven.

SENTJAKOBSKO

Sobota, 7. ob 20: Nusič: »Gospa mladic«. Gostovanje v Kranju.

V MARIBORU

Ponedeljek, 9. ob 20: Nusič: »Dr.« Red C. Torek, 10. ob 20: Žitek: »Miklova Zala«. Za sindikate. Vstopnice v prodaji tudi za ostalo občinstvo.

Sreda, 11. Zaprt. Gostovanje v elektrarni Mariborski otok za sindikata Gradisa in elektrarne Mariborski otok: Smetana! »Prodana nevesta«.

Četrtek, 12. ob 20: Nusič: »Dr.« Red A. Petek, 13. Zaprt. (generalna).

Sobota, 14. ob 20: Molier: »Škophu«. Premiera. Izven.

LJUDSKO GLEDALIŠČE V CELJU

Sobota, 7. ob 20: Klopčič: »Mat« (pri akademiji za Teden matere in otroka). Režija mr. Fedor Gradinski.

KINO

LJUBLJANA: UNION: Premiera prvega jugoslovanskega umetniškega filma »Slavica«, nov »Obzornik« Triglav-filma št. 11. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. — MATICA: Francoski film »Dogodek ob obali«, tednik. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. — SLOGA: Sovjetski film »Dubrovnik«, tednik. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. — KODELJEVO: Sovjetski film »Morski bataljon«, tednik. Predstava ob 20. — TIVOLI: Sovjetski film »Napakinja«, tednik. Predstavi ob 20.30 in 22.

MARIBOR: ESPLANADE: Sovjetski film »Sodišče narodovo«, tednik. — GRAJSKI: Sovjetski film »David Guramšvil«, tednik. Predstave ob 16.30, 18.30, 20.30.

CELJE: METROPOL: Sovjetski film »Sinovje«, tednik. — DOM: Češki film »Janušek«, tednik.

PTUJ: Češki film »Odvodnik Nevoljnik«, tednik.

KRANJ: Sovjetski film »Branila je domovino«, tednik.

MALI OGLASI

RAZVELJAVLJAM OF legitimacijo, osebno izkaznico, industrijsko karto na ime Jože Skok. Smartno ob Dreti 80. 2538

DVA STRUGARJA, dobro izveščana za brusenje motornih gradil in za vsa v to stroko spadajoča dela istomo za takojšen nastop službe. Autoservice DAPPS — Ljubljana — Bežigrad 11. 2538

PREKLICUJEM ribarsko izkaznico, Dječnik Božidar, Hradskega 14, Ljubljana. 2576

IZGUBILA sem oblačilne izkaznice na ime Trubkovič Fena, roj. 23. 5. 1923 I-G; Franc, roj. 22. IV. 1946, I-D, stanujoča Jesenice, Industrijska 2. Proglasam za neveljavne. 106

PODPISANI preključem, kar sem rekel proti tov. Lukežu, Jehart Franc, Linhartova 16. 2607

RAZVELJAVLJAM živilske karte na ime Ogrizek Franc, TD, Julijana, Nav. Marjan, OML, Sp. Hudinja 101, Celje in drugo legitimacijo na ime Ogrizek Julijana, Sp. Hudinja 101, Celje. 140

RAZVELJAVLJAM živilski karti na ime Lep Marija, Nav. ter Lokler Jože, ID, Celje, Jelniška 20. 141

RAZVELJAVLJAM živilske karte na ime Mošič Vinko in Ana, Tomšičev trg 8, Celje. 142

RAZVELJAVLJAM oblačilne karte na ime Šišek Lovrenc, Hilda, Lojze, Valentin, Otkrožnik Franciska in Frano, Smartno v B. dolini, Brezova 22. 139

ENO ali DVE SOBI šteta dva studenta tehniške. Plačata dobro. Poudoba na ohranjeni odelci. Ljudske pravice pod »Soga«-2550.

PREKLICUJEM vse dokumente, iglane v bivši Jugoslaviji na ime Burkelca Ivan in Razpet Vlada poročena Burkelca. Burkelca Ivan, Gorenja Siva 2, Kranj. 309

PRESKRBA

DELITEV KONDENZIRANEGA MLEKA, evapriranega mleka in mleka v prahu

Po nalogu MLO, gospodarskega odseka, Ljubljana, obveščamo potrošnike, da prejmejo v mesecu juniju dojenčki do 1 leta, starostniki od 60 let naprej ter bolniki 1 dozo sladkanega kondenziranega mleka ali 1 dozo evapriranega mleka ali 0,5 kg polnomastnega mleka v prahu.

Sladkano kondenzirano mleko, nesladkano evaprirano mleko in polnomastno mleko v prahu prejmejo upravičenci na naslednje odrezke mlečnih nakaznic:

dojenčki odrezek 13 M april—junij, skupina 60—65 odrezek 52 M april—junij, starčki odrezek 62 M april—junij, bolniki odrezek 82 M april—junij.

Sladkano kondenzirano mleko, evaprirano mleko in polnomastno mleko v prahu dele vse poslovalnice Mlekoprometa in mlekarn: CLO Polje, Naproza, Sneberja, Babnik Franc, Cerin Ivanka, Ham Anton, Lux Lovše Amalija, Petkovšek Marija, Podobnik Franc in Zemljak, Sp. Hrušica.

Polg navedenih mlekarn naj delijo dozo in polnomastno mleko v prahu tudi mlekarn, ki imajo blago na zalogi.

Nepolnomastno mleko v prahu delijo vse mlekarn na odrezke živilskih nakaznic: TD 118, SD 216, LD 320, Nos 5 po 250 gr na upravičence.

Zato je ministristvo za trgovino in preskrbo LRS izdalo nalog vsem žrpkalkam in skladiščem Jugopetrola, da posameznim potrošnikom ne izdajajo v času od 25. do konca meseca količin večjih od 500 litrov bencina.

Blokiranje neizrabljenih količin in rezerviranja je nedopustno.

Vse zapadne bone morajo potrošniki vrniti ustanovi, ki jih je izdala. Prav tako naj vrnejo takoj vse tiste bone, za katere vodo z gotovostjo, da jih ne bodo mogli izdati do konca veljavnosti kontingenta, bodisi da so jih preko potrebe predvidevali ali iz drugih razlogov.

Boni za junij so veljavni le do 30. junija t. l.

Iz pisarne ministristva za trgovino in preskrbo LRS.

SOL JE V PROSTI PRODAJI

Obveščamo vse maloprodajalce sol in potrošnike, da je od 1. junija t. l. dalje sol v prosti prodaji. Zato opozarjamo prodajalce, da bodo imeli na razpolago dovoljne količine soli, da bo na razpolago potrošnikom.

Iz pisarne ministristva za trgovino in preskrbo LRS.

CENE SADIJA IN POVRTNINE NA OBMOCJU LR SLOVENIJE

Urad za cene pri predsedstvu vlade LRS predpisuje za področje Ljudske republike Slovenije naslednje plafovske cene v prodaji na drobno: na tržišču z veljavnostjo od 6.—14. junija:

kolerabice domače 15 din kg za prvi dovoz;

grah v stročju, domač, 18 din kg za prvi dovoz;

borovnice (črne jagode, gozdne) 16 din kg za prvi dovoz;

česenje 13 din kg (odkupna cena 8 din).

Ceno za prvi dovoz je smatrali za prve tri dni, ko pride blago prvič v znatnejši količini na trg.

Na osnovi gornjih cen, ki ne smejo biti prekoračene, določijo okrajni oziroma mestni ljudski odbori cene na svojem področju; prav tako smejo, če se tokom te dobe pokaže zaradi večjega dotoka posameznih vrst blaga, izvesti znižanje cen.

DELITEV ŽIVIL ZA MESEC JUNIJ

Po nalogu gospodarskega oddelka MLO v Ljubljani obveščamo potrošnike, da si lahko nabavijo vsa racionalna živila za mesec junij, t. j. v količinah in na odrezke, objavljene v dnevnih časopisih 18. maja t. l.

Krušna moka se deli v razmerju: tretjina ržene in dve tretjini enotne moke. UNBRA marmelado za otroke in noseče žene prodaja samo državna trgovina »Na-Ma«.

Mlevske izdelke za Doj in OM ter noseče žene (psenični zdrob, belo moko, testenine, ovsene komolce) dele vse mestne trgovine, trgovine CLO, Koloniale, in poslovalnice Naproza.

DELITEV PRAVE KAVE, SLADNE HRANE

Potrošniki prejmejo za II. tromesečje (april, maj in junij) na odrezke živilskih nakaznic za mesec junij t. l. 1. milo v naslednjih količinah:

TD 250 gr odrezek TD 126 junij, SD 200 gr odrezek SD 226 junij, LD 140 gr odrezek LD 314 junij.

Nav 140 gr odrezek Nav 412 milo, junij, Doj 250 gr odrezek Doj 515, milo, junij, OM 140 gr odrezek OM 615, milo, junij.

Na živilske nakaznice TD junij prejmejo vsi teki delavci po 100 gr prave kave v zrnju, in sicer na odrezke TD 126 junij.

Kave dele vse mestne, CLO trgovine, Koloniale in vse poslovalnice Naproza, v kolikor jo imajo trgovci na zalogi, jo lahko dele.

Otroci v 1. in 2. letu starosti prejmejo na živilske nakaznice Doj I in II za mesec junij po 200 gr sladne hrane, odrezek Doj 52.

Sladno hrano dele: Mestna poslovalnica, Napoleonov trg; CLO trgovine: Einspielerjeva, Povšetova, Sišenska cesta, Rožna dolina, Cesta XVII-34; Koloniale, Tyrseva; poslovalnice Naproza: Vodnikov trg, Tržaška 46, Masarykova 15, Kongresni trg 2, Karlovska 19.

Trgovci prevzamejo živila po naslednjem vrstnem redu:

v soboto 7. junija: trgovci II. skupine od 7—12;

v ponedeljek 9. junija: trgovci IV. skupine od 7—12 in trgovci III. skupine od 14—17;

v torek 10. junija: trgovci V. skupine od 7—12;

v sredo 11. junija: trgovci I. skupine od 7—12. Trg. podj. MLO »Prehrana«.

OPOROILLO POTROŠNIKOM TEKOCIH GORIV

Vse potrošnike tekočih goriv in maziv opozarjamo, da naj dodeljene količine dvigajo stroji in ne potrošniki, in sicer po možnosti pred 25. v mesecu. Dosedanja praksa potrošnikov, da so iz bojznih pred zapadlostjo bonov dvigali preostale kontingente v znatnih količinah v času od 25. do zadnjega v mesecu, otežkoča preskrbo in je za uspešno izvajanje načrtnega prevoza in razdelitve tekočih goriv in maziv nedopustna.

V STALINGRAJSKIH OKOPIH

VIKTOR NEKRASOV Roman

Potem se pojavi Astafjev — pomočnik načelnika štaba za operativne posle — PNS-l po naše. Mlad, eleganten, z onje-ginskimi zaliscmi in svinčenim pogledom. Za spoznanje pokrkuje kakor Francozi. Očividno smatra, da se mu to prilaga. Poznava se šele dva dni, pa me že smatra za svojega prijatelja in kliče me kar Žorž. Ime mu je Hipolit. Po mojem mnenju zelo posrečeno ime. V njem je nekaj, kar se ne da izraziti z besedo in kar spominja na tolstojevskega Hipolita Kuragina. Enako omejen in domišljav je. Astafjev je docent za zgodovino na Sverdlovski univerzi. Kadar kadi cigareto, mu štrli mezinec od roke in dim puha skozi zaokročena usta, kakor da žvižga.

Poklic nalaga dolžnost in Astafjev že zbira gradivo za bodočo zgodovino.

»Ne morete si misliti, Žorž, kako zanimivo je to,« pravi elegantno naslonjen na cev, raz katero je poprej obrisal prah. »Prav zdaj, v vrtincu dogodkov, ne smemo pozabljati na to. In prav nas, udeležence teh dogodkov, kulturne in izobražene ljudi, veže ta dolžnost. Minila bodo leta in za takle na pol preperel streliški kartonček vašega komandirja bodo plačevali tisočake in ga ogledovali skozi drobnogled. Mar ni tako?«

DNEVNE VESTI

Ljubljani, bo v soboto 7. junija ob 11 v gimnazijski telovadnici gimnastična parava vaja. Udeležba za vse strogo obvezna!

Enota RKS v Primakovem pri Kranju je pripravila v gasilskem domu v Kranju akademijo, katero štiti dohodek 1600 din je poselja OG RKS za opremo sanitetnih ekip na gradnji mladinske proge Samo-Sarajevu.

»Vestniku urada za cene št. 16 z dne 31. maja 1947 je bila objavljena odločba o izdelkih keramične industrije. Rubrika »enotna cena v prodaji na drobno« se mora pravilno glaseiti »proizvajalčeva prodajna cena«, ker so določene cene preračunane po proizvajalčevi prodajni ceni in je bila rubrika o ceni v prodaji na drobno pomotoma vnešena v odločbo.

Zdravniško dežurno službo v Mariboru opravila od sobote opoldne do ponedeljka 8. junija dr. Zjutraj dr. Furlan Jože, Maribor, Ciril Metodova 12.

Zdravniško dežurno službo opravila od sobote 7. opoldne do ponedeljka 9. junija do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Iglšar Vinko, Ljubljana, Tržaška 14, tel. 22-89.

Dežurni lekarni v soboto 7. junija: za VI. drž. V. drž. lekarna, Kongresni trg 12, in lekarna Bohino, Rimska cesta 31.

VZPOSTAVITEV turistične avtobusne proge Novo mesto—Šmarjetske toplice

V nedeljo 8. t. m. bo postavljen turistična avtobusna proga Novo mesto—Šmarjetske toplice.

Avtobus bo vozil vsak dan po naslednjem vrstnem redu:

9.30 odh. Novo mesto kol. prih. 12.30

10.15 prih. Šmarjetske toplice odh. 12.45

Avtobus odhaja iz Novega mesta po prihodu vlaka iz Ljubljane, ob povratku v Novo mesto pa ima zvezo na vlak proti Ljubljani. — DAPPS. TU 156

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje

DNEVNI SPORED ZA SOBOTO 7. JUNIJA:

6 Budnice — 6.15 Iz naših časopisov. Dnevni spored — 6.35 Jutranji koncert — 7 Slovesne narodne pesmi — 7.15 Napoved časa, poročila, objave, radijski koledar — 12.30 Napoved časa, poročila — 12.45 Lahka glasba, mali oglasi, objave — 13 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ: »Polet na severni tečaj, Ruski list, 4. zvezek — 13.15 Poje in igrajo sovjetski državni zbori in ansambli — 13.30 Iz dnevnika »Tržaške udarne brigade« — 13.45 Igra mali orkester Radia Ljubljana pod vodstvom Rudolfa Stariča — 14.15 Napoved časa, poročila — 19 Radijski dnevniki, Traven Terzijala: Naša žena in mati v produkciji — 19.10 Poje pevski zbor AFZ iz Studencev pri Mariboru pod vodstvom Marka Plevančca (prenos iz Maribora) — 19.30 Napoved časa, poročila — 19.45 Lahka glasba, mali oglasi, objave — 20 Ivanuš: Naloga športno-lotalskih organizacij v borbi za uresničenje petletnega plana — 20.20 Glasbena medija — 20.25 Nedeljski fizikalni spored — 21 Vinogradov: Tri barve jase — 21.50 Gabriel Faure: Sonata za violino in klavir, izvajata Albert Dermolj in Jadvirga Poženel-Štrkljeva — 22 Prenos vesti zvezne postaje iz Beograda — 22.15 Pisana glasba do polnoči.

Urade in ustanove opozarjamo, da vsa obvestila in objave za »Ljudsko pravico« sprejemamo najkasneje do 12. ure. — Uredništvo.

Glavni urednik: Ivan Bratko. — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava: Kopitarjeva 2. — Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65. — Telefon naročninskega odd.: 30-30. Telefon oglasnega odd.: 36-85. Štev. ček. rač. 60.4045-22.

Prime me za gumb in ga suče med kazalcem in palcem.

»In vi mi boste pomagali, Žorž. Kajne, da mi boste? Na Abrosimova in njemu podobne se ne morem zanašati, saj sami razumete. Razen izpolnitve povelja ali zavzetja kakega griča se za nobeno stvar ne zanimajo.«

In komaj vidno se smehlja kakor človek, ki niti za trenutek ne dvomi, da se morajo vsi strinjati z njim.

Vrag si ga vedi... Morda pa ima prav. Toda mene zdaj to ne zanima. Sploh pa mi gre ta človek na živce. Dražijo me ti njegovi zalisci, ta »Žorž« in rdečkasti nohti, ki si jih kar naprej čisti z žepnim nožem.

Nad jarkom se prikaže veriga rumenokrilih »Junkersov«. Astafjev napravi z roko nežno kretnjo in se postrani ozre nanje.

»No, zdaj pa grem... Formulirjev sem že do grla sit. Po dvajset na dan. V štabu divizije so čisto ponoreli. Oglasite se kaj, Žorž,« in že se skriva v svoj bunker.

»Junkersi« se poravnajo v vrsto in pikirajo na »Rdeči Oktobra«.

Garkuša moli konec jezika iz ust in skrbno vstavlja s pinceto kolesce v mojo uro.

V komandirski kuhinji rožljajo noži. Za obed bodo nemara zrezki.

17.

Proti koncu tretjega dne me pokličejo v štab. Inženirska imovina je prispela. Jaz dobim tisoč min. Pet sto protitankovskih »JAM-5« — močni šestkilski zaboji iz neotesanih desk — in prav toliko majhnih protipehotnih »PMD-7« z

Sporočamo, da sta se 1. junija smrtno ponesrečila s tovornim avtomobilom naš bivši predsednik in ustanovitelj Naproze Trbovlje tovariš

ZALETEL JOŽE

in njegova žena

MARIJA

Ohranili ju bomo v trajnem spominu!

NAPROZA TRBOVLJE

Potem se pojavi Astafjev — pomočnik načelnika štaba za operativne posle — PNS-l po naše. Mlad, eleganten, z onje-ginskimi zaliscmi in svinčenim pogledom. Za spoznanje pokrkuje kakor Francozi. Očividno smatra, da se mu to prilaga. Poznava se šele dva dni, pa me že smatra za svojega prijatelja in kliče me kar Žorž. Ime mu je Hipolit. Po mojem mnenju zelo posrečeno ime. V njem je nekaj, kar se ne da izraziti z besedo in kar spominja na tolstojevskega Hipolita Kuragina. Enako omejen in domišljav je. Astafjev je docent za zgodovino na Sverdlovski univerzi. Kadar kadi cigareto, mu štrli mezinec od roke in dim puha skozi zaokročena usta, kakor da žvižga.

Poklic nalaga dolžnost in Astafjev že zbira gradivo za bodočo zgodovino.

»Ne morete si misliti, Žorž, kako zanimivo je to,« pravi elegantno naslonjen na cev, raz katero je poprej obrisal prah. »Prav zdaj, v vrtincu dogodkov, ne smemo pozabljati na to. In prav nas, udeležence teh dogodkov, kulturne in izobražene ljudi, veže ta dolžnost. Minila bodo leta in za takle na pol preperel streliški kartonček vašega komandirja bodo plačevali tisočake in ga ogledovali skozi drobnogled. Mar ni tako?«

Prime me za gumb in ga suče med kazalcem in palcem.

»In vi mi boste pomagali, Žorž. Kajne, da mi boste? Na Abrosimova in njemu podobne se ne morem zanašati, saj sami razumete. Razen izpolnitve povelja ali zavzetja kakega griča se za nobeno stvar ne zanimajo.«

In komaj vidno se smehlja kakor človek, ki niti za trenutek ne dvomi, da se morajo vsi strinjati z njim.

Vrag si ga vedi... Morda pa ima prav. Toda mene zdaj to ne zanima. Sploh pa mi gre ta človek na živce. Dražijo me ti njegovi zalisci, ta »Žorž« in rdečkasti nohti, ki si jih kar naprej čisti z žepnim nožem.

Nad jarkom se prikaže veriga rumenokrilih »Junkersov«. Astafjev napravi z roko nežno kretnjo in se postrani ozre nanje.

»No, zdaj pa grem... Formulirjev sem že do grla sit. Po dvajset na dan. V štabu divizije so čisto ponoreli. Oglasite se kaj, Žorž,« in že se skriva v svoj bunker.

»Junkersi« se poravnajo v vrsto in pikirajo na »Rdeči Oktobra«.

Garkuša moli konec jezika iz ust in skrbno vstavlja s pinceto kolesce v mojo uro.

V komandirski kuhinji rožljajo noži. Za obed bodo nemara zrezki.

17.

Proti koncu tretjega dne me pokličejo v štab. Inženirska imovina je prispela. Jaz dobim tisoč min. Pet sto protitankovskih »JAM-5« — močni šestkilski zaboji iz neotesanih desk — in prav toliko majhnih protipehotnih »PMD-7« z

dvestogramskimi vžigalniki. Štirideset klobčičev ameriške žice s pestrimi etiketami »Made in USA«. Lopat — dve sto, krampov — trideset. Eno in drugo ni vredno počenega gróša. Posebno lopate. Železne, krive se, ročaji neobdelani.

Vse to bogastvo zložje na bregu nasproti vходу v naš predor. Po vrsti je kdo izmed saperjev dežurni — na poštenost sosedov se je težko zanesti.

Zjutraj nam manjka dvajset lopat in deset krampov. Stražar Tugijev, krepak fant rdečih lic, presenečeno mežika. Po sivih iztegnjeni prsti drhte od napetosti.

»Samo na stran sem šel, tovariš poročnik... Bog mi je priča... Drugače pa nikamor... In na stran sem šel v kamnjo, od koder se vse vidi.«

»Na stran ali ne, to se nas ne tiče,« pravi Lisagor in njegov glas in pogled sta tako strašna, da začno Tugijevu prsti še bolj drgetati. »Glej, da bo do večera vse na svojem mestu.«

Zvečer pri preverjanju je lopat dve sto deset, krampov pa pet in trideset. Tugijevu obraz kar žari.

»To je vzgojal« pravi Lisagor veselo in na bregu zbranim borec bere dolge levite o tem, da je lopata prav za prav tudi puška in če bi kdo, bog ne daj, izgubil lopato, kramp ali celo škarje za rezanje žice — pojde naravnost pred vojno sodišče. Borci napeto poslušajo in izrezljajo na ročaje orodja svoja imena. Ko ležejo spat, si položijo lopate pod glave...

Jaz se ukvarjam tačas s shemami. Na papir narišem velik zemljevid naše obrambe, pobarvam ga z barvnimi svinčniki in odidem k divizijskemu inženirju.

dvestogramskimi vžigalniki. Štirideset klobčičev ameriške žice s pestrimi etiketami »Made in USA«. Lopat — dve sto, krampov — trideset. Eno in drugo ni vredno počenega gróša. Posebno lopate. Železne, krive se, ročaji neobdelani.

Vse to bogastvo zložje na bregu nasproti vходу v naš predor. Po vrsti je kdo izmed saperjev dežurni — na poštenost sosedov se je težko zanesti.

Zjutraj nam manjka dvajset lopat in deset krampov. Stražar Tugijev, krepak fant rdečih lic, presenečeno mežika. Po sivih iztegnjeni prsti drhte od napetosti.

»Samo na stran sem šel, tovariš poročnik... Bog mi je priča... Drugače pa nikamor... In na stran sem šel v kamnjo, od koder se vse vidi.«

»Na stran ali ne, to se nas ne tiče,« pravi Lisagor in njegov glas in pogled sta tako strašna, da začno Tugijevu prsti še bolj drgetati. »Glej, da bo do večera vse na svojem mestu.«

Zvečer pri preverjanju je lopat dve sto deset, krampov pa pet in trideset. Tugijevu obraz kar žari.

»To je vzgojal« pravi Lisagor veselo in na bregu zbranim borec bere dolge levite o tem, da je lopata prav za prav tudi puška in če bi kdo, bog ne daj, izgubil lopato, kramp ali celo škarje za rezanje žice — pojde naravnost pred vojno sodišče. Borci napeto poslušajo in izrezljajo na ročaje orodja svoja imena. Ko ležejo spat, si položijo lopate pod glave...

Jaz se ukvarjam tačas s shemami. Na papir narišem velik zemljevid naše obrambe, pobarvam ga z barvnimi svinčniki in odidem k divizijskemu inženirju.